

บทเจริญพรพุทธมนต์

๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒

Always Hands in Hands

And Uphill

“and happiness for all”

๒๕ มี.ค. ๖๒

สืบสานพระราชปณิธาน “ธรรมราชินี”

รัชกาลที่ ๑

รัชกาลที่ ๒

รัชกาลที่ ๓

รัชกาลที่ ๔

รัชกาลที่ ๕

รัชกาลที่ ๖

รัชกาลที่ ๗

รัชกาลที่ ๘

รัชกาลที่ ๑๐

รัชกาลที่ ๑๐

ราชศาสตร์รักษาชาติไทย

หนึ่งในเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์อันสำแดงพระบรมชัฏติยราชอิสริยยศแห่งสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราชเจ้า คือ “พระแสงขรรค์ชัยศรี” พระแสงราชศัสตราสูงสุดในการพระราชพิธีสำคัญนับแต่แผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมบรมราชจักรีวงศ์ พระแสงราชศัสตราอันมีคม คือเครื่องหมายแห่งพระปัญญาบารมีอันเฉียบคมและเด็ดขาดในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขราษฎร และทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตัดสินอรรถคดีตามครรลองแห่งพระธรรมศาสตร์โดยยุติธรรม

ครั้นถึงรัชกาลที่ ๕ เมื่อ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกขึ้นเป็นครั้งที่ ๒ ใน พ.ศ.๒๔๑๖ ภายหลังจากนั้น ได้ทรงดำเนินพระบรมราชาบายสร้างรัฐสมัยใหม่ให้บังเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมด้วยการบริหารราชการแผ่นดินเข้าสู่ศูนย์กลาง นับเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ทั้งนี้ การพระราชพิธีสำคัญสำหรับราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อขำทูลละอองธุลีพระบาทและข้าราชการทุกหมู่เหล่า จักได้ปฏิญาณตนว่าอยู่ใต้พระบรมเดชานุภาพของพระผู้ทรงเป็น “สยามินทร์” แห่งราชอาณาจักรสยามนั้น ได้แก่ “พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา” เพื่อกระทำสัตย์สาบานว่าจักรับริหารการสนองเบื้องพระยุคลบาทด้วยความซื่อสัตย์จงรักภักดี มุ่งแต่ประโยชน์สุขของอาณาประชาราษฎร

การเสกทำน้ำพระพิพัฒน์สัตยา มีขั้นตอนสำคัญคือการเชิญพระแสงราชศัสตราซึ่งเป็นเครื่องหมายแห่ง “อาญาสิทธิ์” ในการปกครอง ตามที่พระมหากษัตริย์ทรงไว้วางพระราชหฤทัยพระราชทานพระราชอำนาจกระจายแบ่งสรรไว้แก่ข้าราชการในการปฏิบัติภารกิจ ชุบลงในน้ำก่อนที่จะได้ให้ข้าราชการดื่มโดยทั่วหน้ากันทุกมณฑลและทุกเมืองทั่วพระราชอาณาเขต

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงอธิบายมูลเหตุและหลักเกณฑ์ในการพระราชทานพระแสงราชศัสตราแก่บรรดาหัวเมืองต่างๆ ไว้ ความตอนหนึ่งว่า

“...ทรงสถาปนาสิ่งสำคัญพระราชทานไว้ตามหัวเมืองให้เป็นที่ระลึกถึงการเสด็จเมืองเหนือครั้งนั้น ทำนองเดียวกับพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดฯ ให้สร้างศาลากลางพระราชทานแต่ก่อนมา แต่มาในชั้นนี้ได้สร้างศาลารัฐบาลประจำมณฑล ศาลากลางประจำจังหวัด และที่ว่าการอำเภอ ตลอดจนถึงอยู่ของข้าราชการเป็นของหลวงประจำที่มั่นคง

แล้ว ได้ทรงทราบว่ามีการที่ยังไม่ลงระเบียบอยู่อย่าง ๑ คือ ในการถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ประจำปี จังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ ต้องมารับน้ำพระพิพัฒน์สัตยาไปจากกรุงเทพฯ แต่จังหวัดที่อยู่ห่างออกไป แต่ก่อนมาเคยใช้กระบี่เครื่องยศที่พระราชทานผู้ว่าราชการเมืองชুবน้ำพระพิพัฒน์สัตยาแทนพระแสง

ครั้นเลิกประเพณีการพระราชทานเครื่องยศประจำตำแหน่งเสียแล้ว หัวเมืองยังหา มีพระแสงสำหรับชুবน้ำพระพิพัฒน์สัตยาไม่ จึงโปรดฯ ให้สร้างพระแสงราชวุธขึ้น สำหรับพระราชทานไว้ประจำเมืองจังหวัดละองค์ จังหวัดอันเป็นที่ตั้งที่ว่ากรมณฑล เป็นพระแสงด้ามทองฝักทองลงยาราชาวดี จังหวัดนอกนั้นเป็นพระแสงด้ามทองฝักทอง เมื่อเสด็จไปถึงเมืองไหนก็พระราชทานพระแสงสำหรับจังหวัดนั้น และมีพระราชกำหนดว่าเสด็จไปประทับในจังหวัดใดเมื่อใด ให้ถวายพระแสงราชวุธสำหรับจังหวัดมาไว้ประจำพระองค์ ตลอดเวลาที่เสด็จประทับอยู่ในจังหวัดนั้นอย่างหนึ่ง และให้ชুবน้ำพระพิพัฒน์สัตยาด้วยพระแสงราชวุธนั้นด้วยอย่างหนึ่ง”

ในการปฏิรูปบ้านเมืองครั้งใหญ่ในแผ่นดินรัชกาลที่ ๕ ย่อมเป็นธรรมดาที่จะเริ่มมีกระแสความเคลื่อนไหวหลายประการอันก่อให้เกิดความระส่ำระสายทางความมั่นคง แม้กระนั้นพระองค์ก็ทรงพระมหากรุณาพระราชทานหลักคิดเป็นเครื่องกำกับสติเตือนใจคนไทย ดังปรากฏในตราแผ่นดิน อันมีภาพขัตติยประจํา ตามที่ทรงอาราธนาให้สมเด็จพระสังฆราช (ปุสฺสเทวมหาเถร) ทรงผูกขึ้น ความว่า **“สพฺเพสํ สงฺฆภูตานิ สามคฺคี วุฑฺฒิสาธิกา”** แปลความว่า **“ความพร้อมเพรียงแห่งชนผู้เป็นหมู่ ยังให้ความเจริญสำเร็จ** อีกทั้งทรงพระราชนิพนธ์หนังสือ “พระบรมราชาธิบายเรื่องสามัคคี” เมื่อ พ.ศ.๒๔๔๖ เป็นการขยายนัยไขภาพขัตติยนี้ไว้ด้วย มีความสำคัญตอนหนึ่งว่า

“...จะต้องปลูกความจงรักภักดีสามัคคีพร้อมเพรียง และความความอดุสาหะให้แรงกล้าขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ คือตั้งใจพร้อมกันพิจารณาดูการทั้งปวงว่า การสิ่งใดซึ่งเป็นอยู่ในบัดนี้ควรจะเลิกถอนเสียทีเดียว การสิ่งใดควรจะเปลี่ยนแปลงอย่างเก่าเป็นอย่างใหม่ การสิ่งใดซึ่งยังไม่มีไม่เป็น ควรจะตั้งเพิ่มเติมขึ้น

เมื่อผู้ใดคิดเห็นพุดขึ้น ต่างพร้อมกันพิจารณาตามโดยความคิดอันละเอียดในทางได้ทางเสียตลอดทุกข้อทุกประการ เมื่อจะสงสัยในความคิดอันใด ผู้ซึ่งเป็นต้นคิดต้องอธิบายตามความเห็นของตัวที่คิดไว้แล้ว ผู้ที่จะถามนั้นก็ตั้งใจถามเพื่อจะรู้ความคิดเป็นทางที่จะได้คิดการให้ตลอดไป

ค

ฝ่ายผู้ที่เป็นต้นคิดนั้นก็ต้องไม่มีความโกรธในการที่มีผู้สงสัยไม่เข้าใจในความคิดของตัวเอง หรือความคิดของตัวเองคิดไว้ไม่ตลอด เมื่อมีผู้ถามแปลกออกไปจากความคิดจะคิดแก้ไขไม่ได้ต่อไป ต้องรับว่าข้อนั้นเป็นการผิดอยู่ ฝ่ายผู้ที่ถามต้องช่วยคิดแก้ไขต่อไปตามความคิดของตัวเอง ไม่เป็นการแต่ถามสำหรับที่จะดักคอกันเล่นเปล่าๆ

เมื่อช่วยกันพิจารณาโดยเต็มกำลังจนถึงช่วยกันเรียบร้อยแก้ไขเป็นข้อบังคับขึ้นได้แล้ว ผู้ที่จะรับการนั้นไปทำเป็นหน้าที่ก็ตั้งใจทำการนั้นโดยเต็มกำลังความคิดที่จะให้เป็นไปได้ตามการ ที่ตกลง

ถ้าเป็นการพร้อมมูลกันทำได้ดังนี้ เหตุใดการจำเริญของบ้านเมืองจะไม่สำเร็จไปเพราะ ความสามัคคีเล่า...”

ต่อมาในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงปรับปรุงระบบบริหาร ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพิ่มเติม พร้อมทั้งเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรอย่าง ใกล้ชิด อีกทั้งพระราชทานพระแสงราชศัสตราไว้ประจำมณฑลและเมืองหลายวาระ ในการ พระราชทานพระแสง พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำรัสแดลงพระบรมราชาธิบายเพิ่มเติม ให้เข้าใจความหมายไว้ด้วย เช่นในคราวที่พระราชทานแก่เมืองประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ.๒๔๕๙ ความว่า

“ตัวเราปรารถนาที่จะแสดงให้พลเมืองนี้รู้สึกรู้ว่า ใจเรายังมีไมตรีและยังสอดส่องทุกข์สุข ของราษฎรอยู่เสมอ จึงขอให้เครื่องหมายแทนตัวเราไว้คือ พระแสงราชศัสตรา ซึ่งเป็นของใช้สอย สำหรับตัวเราแก่เมืองนี้ เพื่อเป็นของแทนตัว ขอมอบพระแสงนี้ให้แก่ผู้ว่าราชการเมืองแล ข้าราชการ **ให้ช่วยกันรักษาไว้เป็นของแทนพระราชอำนาจใช้โดยทางชอบธรรม เพื่อบำรุง ความสุขสำราญของอาณาประชาราษฎรพลเมืองผู้เป็นที่รักใคร่ของเรา** อีกประการ ๑ ขอให้ผู้เป็น หัวหน้าพลเมืองช่วยกันกำหนดจดจำไว้ พระแสงนี้เราไม่ได้มอบให้ข้าราชการเท่านั้น เรามอบให้ แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนประชาชนด้วย ช่วยกันรักษาพระแสงนี้อย่าให้มีอันตรายได้ แลดูพระแสงนี้แล้ว **ขอให้นึกถึงตัวเราว่ารักตัวเจ้าอยู่เสมอ แล้วตัวเจ้าต้องคิดตอบแทนด้วยความ จงรักภักดี ตั้งใจที่จะปฏิบัติให้สมควรแก่หน้าที่พลเมือง”**

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นย้ำให้พสกนิกรสามัคคีปรองดองเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันอยู่เสมอ ดังปรากฏในบทพระราชนิพนธ์ต่างๆ เช่นในเรื่อง “พระร่วง” ความ ว่า

“อย่าเห็นแก่ตัวมัวพะวง
 อย่าต่างคนต่างแข่งกันแย่งดี;
 แม้เราฤศยากันและกัน
 ระวางการยุบส่งร้าย,
 คณะโคศัตรูผู้ฉลาด
 ก็แยกให้แตกสามัคคี,
 พราหมณ์ผู้เดียวรับใช้ไปยุแห่
 จนเวลาศัตรูจู่ไปราญ
 ฉะนั้นไซ้ขอไทยจงร่วมรัก,
 เอาไว้เพื่อเมื่อมีไพร่รอย

ลุ่มหลงฤศยาไม่ควรที่;
 อย่าให้ช่องไพร่ที่มุ่งร้าย.
 ไม่ช้าพลันจะพากันฉิบหาย;
 นั้นและเครื่องทำลายสามัคคี.
 หมายมาตรทำลายให้เร็วรี,
 เช่นกษัตริชชิวังศ์โบราณ.
 สาระแนยุญาติให้แตกฉาน,
 มัวเกียงกันเสียการ, เสียนคร.
 จงร่วมสมัคสโมสร,
 จะได้สู้ตัสกรด้วยเต็มแรง”

จวบถึงรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รักษาขนบธรรมเนียมการเชิญพระแสงราชศัสตรามาทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงจังหวัด และพระราชทานคืนแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเมื่อเสด็จพระราชดำเนินออกจากจังหวัด พร้อมกันนั้น ทรงพระราชดำริริเริ่มให้มีการพระราชทานปูชนียวัตถุ อันเป็นพยานแห่งพระมหากรุณาต่อประชาราษฎร บังบอกถึงพระบรมราโชบายในการพิทักษ์รักษาบ้านเมือง แทนการพระราชทานพระแสงราชศัสตราอันหมายถึงอาญาสิทธิ์แห่งพระราชอำนาจที่เคยมีมาแต่รัชกาลที่ ๕

ราชประเพณีที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงกำหนดให้มีขึ้นเป็นครั้งแรกในรัชกาลที่ ๙ ได้แก่การพระราชทาน **พระพุทธรูป** ประจำจังหวัดต่างๆ ที่วราชอาณาจักร

ในการพระราชทานพระพุทธรูปนั้น พระองค์มีพระราชดำรัสพระราชทานแก่ราษฎร ดุจเดียวกับที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิบัติ ตัวอย่างเช่นพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ประชาชนชาวหนองคาย ในการพระราชทานพระพุทธรูปเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๐ ความตอนหนึ่งว่า

“ข้าพเจ้ามาเยี่ยมท่านคราวนี้ ได้นำพระพุทธรูปมามอบให้ด้วย พระพุทธรูปองค์นี้ข้าพเจ้าสร้างขึ้นเพื่อมอบไว้เป็นพระพุทธรูปประจำจังหวัด ที่ฐานบัวหงายข้าพเจ้าได้บรรจุพระพิมพ์องค์หนึ่ง ซึ่งทำขึ้นด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ อันได้มาจากจังหวัดต่างๆ ที่วราชอาณาจักร...

พระพุทธนวราชปิตรองค์นี้ นอกจากจะถือว่าเป็นนิมิตหมายแห่งคุณพระรัตนตรัยอันเป็นที่เคารพสูงสุดแล้ว ข้าพเจ้ายังถือเสมือนเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศไทย และความสัมพันธ์กลมเกลียวกันของประชาชนชาวไทยอีกด้วย ข้าพเจ้าจึงได้บรรจุพระพิมพ์ที่ทำขึ้นด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ทั่วราชอาณาจักรดังกล่าวและนำมามอบให้แก่ท่านด้วยตนเอง...”

พระพุทธนวราชปิตร ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถปิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างนี้ จึงเปรียบประดุจ “อาญาสิทธิ์” ที่สมเด็จพระมหากษัตริยาธิราชเจ้า พระราชทานไว้ดุจในกาลก่อน หากแต่ทรงประยุกต์แนวพระราชดำริแห่งการพระราชทานพระราชอำนาจไปสู่ข้าราชการและพลเมืองทั้งหลายจากฝ่ายพระราชอาชญาโดยพระเดช ไปสู่การกำกับเน้นย้ำให้ปฏิบัติบริหารราชการและครองตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตสามัคคีโดยพระคุณ อย่างไรก็ตาม ทั้งพระเดชและพระคุณอันเป็นดุจฉายแห่งพระราชอำนาจนั้น ล้วนเป็นอาญาสิทธิ์อันแหลมคมและเด็ดขาดดุจพระแสงราชศัสตราซึ่งสามารถสรรค์สร้างความเจริญวัฒนามาสู่ราชอาณาจักรได้ทุกสถาน

ประการสำคัญที่สุด ที่ฐานของพระพุทธนวราชปิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จารึกภาพิต อันเป็นเครื่องเตือนใจชาวไทยทั่วราชอาณาจักรว่า

“ทวยชาติยาสามัคคีย์ สติสณฺหาเนน โภจิสฺสึ รกฺขณฺติ” แปลความว่า **“คนชาติไทยจะรักษาความเป็นไทยอยู่ได้ด้วยมีสติ สำนึกอยู่ในความสามัคคี”**

ตลอดรัชกาลที่ ๙ พสกนิกรต่างมีโอกาสดำเนินชีวิตรับฟังกระแสพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสมากมายหลายองค์ ที่ทรงเน้นย้ำให้คนไทยมีสติสำนึกอยู่ในความสามัคคี จากพระราชดำรัสที่พระราชทานด้วยพระราชโอรสอันจับใจและแจ่มแจ้ง ทั้งแบบที่เป็นพระบรมราชาธิบายอย่างยาว และทั้งอย่างย่อดุจคาถาภาพิตเตือนสติว่า **“รู้รักสามัคคี”**

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จดำรงสิริราชสมบัติสืบสนองพระองค์สมเด็จพระบรมพุทธมหากษัตริยาธิราชแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ด้วยพระราชปณิธานในอันที่จะทรงสืบสาน รักษา และต่อยอด แนวพระราชดำริแห่งอดีตรัชกาลให้ดำรงคงอยู่อย่างมั่นคงสืบไป

นับแต่ทรงดำรงพระราชอิสริยยศที่ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถปิตร มาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน โดยเฉพาะการพระราชทาน

พระพุทธรูปราชูปถัมภ์ประจำจังหวัดต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาค ดุจการพระราชทานพระแสงราชศัสตราในรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ โดยในการนั้นๆ ได้ทรงสนองแนวพระราชดำริของสมเด็จพระราชบุรพการี ด้วยการเน้นย้ำอุดมการณ์ให้ประทับระครองรักษาบ้านเมืองไว้ด้วยอาณาภาพแห่งคุณธรรมสูงสุด ได้แก่ความสุจริต และความสามัคคี ดังความตอนหนึ่งในพระราชดำรัส เนื่องในการพระราชทานพระพุทธรูปราชูปถัมภ์ประจำจังหวัดชัยภูมิ เมื่อ พ.ศ.๒๕๕๔ ว่า

“ขอให้ระลึกไว้เสมอเป็นนิตยด้วยว่า ในการประกอบกิจการงานทั้งปวงนั้น ทุกคนจะต้องตั้งใจให้มั่นคงหนักแน่นและบริสุทธิ์แน่วแน่ แล้วปฏิบัติกิจการด้วยความอดทนและขยันหมั่นเพียร ซื่อตรง เห็นอกเห็นใจกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน มีเมตตาเมตตาดี มุ่งเจริญต่อกัน **ยึดมั่นในสามัคคีธรรมและความสุจริต ทั้งในความคิดและการกระทำ โดยถือเอาความมั่นคงและประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเป็นจุดหมาย** กิจที่กระทำทุกอย่างจึงจะก้าวหน้าและต่อเนื่องจนบรรลุผลที่สมบูรณ์บริบูรณ์ ทุกคนก็จะสามารถรวมกำลังกันรักษาความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมืองไว้ได้ พร้อมกับพัฒนาให้จำเจริญรุดหน้ายิ่งขึ้นไป”

ขอพสกนิกรทุกหมู่เหล่า จงน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธราชเจ้าทุกพระองค์ และน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน อยู่เป็นนิตย แล้วร่วมกันฉลองพระมหากรุณาธิคุณด้วยการปฏิบัติตนตามแนวทางแห่งพระราชนิพนธ์ พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสที่ได้พระราชทานไว้เป็นแบบอย่างทางประพฤติอันดีงาม ด้วยความมีสติ และความสำนึกหนักแน่นอยู่ในความสามัคคี

ตามธรรมดาของสังคมมนุษย์ ย่อมมีความแตกต่างทางความรู้สึกนึกคิดกันบ้างเป็นเรื่องปรกติ แต่หากทุกคนมีเป้าหมายปลายทางร่วมกัน คือความสงบร่มเย็นของบ้านเมืองแล้ว ในที่สุดก็ย่อมจะสามารถประสานความเข้าใจไปสู่แนวทางที่กลมเกลียวปรองดองกันได้ โดยปราศจากการมุ่งร้ายทำลายกัน ทั้งนี้ แนวทางแห่งการนำพา “ความสามัคคี” มาสู่บ้านเมือง ได้แก่การปลูกฝังสร้างเสริมทัศนคติของปัจเจกบุคคล ให้แน่วแน่ต่ออุดมการณ์ร่วมกันของมหาชนส่วนรวม ในอันที่จะพิทักษ์สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ให้วัฒนาสถาพร

ความสามัคคีโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันฉะนี้เอง ที่เปรียบประดุจ “ราชศัสตรา” อันศักดิ์สิทธิ์ ทรงอาณาภาพมหาศาลในการปกป้องรักษาราชอาณาจักรไทย

ฉ

“ทยยชาติยาสามคคีย สติสณขานน โภชสิย รกขนติ”
คนชาติไทยจะรักษาความเป็นไทยอยู่ได้ด้วยมีสติ สำนึกอยู่ในความสามัคคี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชพล ไชยพร
รองเลขาธิการ มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ในพระบรมราชูปถัมภ์
เรียบเรียง

สารบัญ

- ชัยมงคลคาถา (ชะยันโต)	๑
บทสวดมนต์บำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวาย	
- บูชาพระรัตนตรัย (อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาวะะวา)	๕
- ธรรมสังคินิมาติกาปาฐะ (กุสะลา ธรรมมา)	๖
- ปิฎฐานมาติกาปาฐะ (เหตุปัจจะโย)	๘
บทเจริญพระพุทธรูปถวายพระพรชัยมงคล	
๑. บทชุมนุมเทวดา	๑๑
๒. บทนอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้า (นะโม ตัสสะ)	๑๒
๓. บทพระไตรสรณคมน์ (พุทัง สาระณัง คัจฉามิ)	๑๒
๔. บทนมการสิทธิคาถา (สัมพุทเธ)	๑๓
๕. บทนมการสิทธิคาถา (โย จักขุมา)	๑๔
๖. บทนโมการอัญญกคาถา (นะโม อะระหะโต สัมมา)	๑๕
๗. บทธรรมจักกัปปวัตตนสูตร (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภาวะะวา...)	๑๗
๘. บทมงคลสูตร (พะหุ เทวา มะนุสสา จะ)	๒๒
๙. บทรัตนสูตร (ยังกิญจิ วิตตัง อิธะ วา หุรัง วา)	๒๕
๑๐. บทกณียเมตตสูตร (กะระณียมัตถะกุสะเลนะ)	๒๘
๑๑. บทขันธปริตร (วิรูปักเขหิ เม เมตตัง)	๒๙
๑๒. บทเมตตานิสังสุตตปาฐะ (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภาวะะวา...)	๓๐
๑๓. บทโมรปริตร (อุเทตะยัญจักขุมา)	๓๒
๑๔. บทจันทปริตตปาฐะ (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภาวะะวา...)	๓๓
๑๕. บทสุริยปริตตปาฐะ (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภาวะะวา...)	๓๔
๑๖. บทวัฏฏกปริตร (อตถิ โลเก สีละคุณ)	๓๖

๑๗. บทชัคคปริตร (เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สะมะยัง ภาคะวา...)	๓๘
๑๘. บทอาฏานาฏิยปริตร (วิปัสสีสสะ นะมัตถุ)	๔๒
๑๙. บทอังกุลิมาลปริตร (ยะโตหัง ภาคินี)	๔๓
๒๐. บทโพชฌังคปริตร (โพชฌังโค สะติสังขาโต)	๔๕
๒๑. บทอภยปริตร (ยันทุนนิมิตตัง)	๔๖
๒๒. บทสัkkัถวา (สัkkัถวา พุทธะระตะนัง)	๔๗
๒๓. บทนัตถิ เม (นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง)	๔๗
๒๔. บทยังกิญจิ (ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก)	๔๘
๒๕. บทมงคลจักรวาลใหญ่ (สิริธิมะติเตโซ)	๕๐
๒๖. บทรัตนัตถ์ปภาวาทิยาจนคาถา (อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ)	๕๑
๒๗. บทสุขาภิยาจนคาถา (ยัง ยัง เทวะมะนุสสานัง)	๕๓
๒๘. บทปรมราชินีนาถาภิตุปสิทธิวรทานคาถา (ปะระมะราชินีนาถา สิริกิตติ...)	๕๔
๒๙. บทมหาวชิราลงกรณภิตุปสิทธิวรทานคาถา (มะหาวชิราลงกระโณ สยามานัง...)	๕๖
๓๐. บทเทวตาอุยโยชนคาถา (ทุกข์ปปีตตา จะ นิททุกขา)	๕๘
๓๑. บทพุทธชัยมงคลคาถา (พาหุง สหัสสะมะภินิมิตะสาวุธันตัง)	๕๙
๓๒. บทชยปริตร (มหากาธุณโก นาโถ)	๖๑
๓๓. บทภาตฺ สัพพะมังคลัง (ภาวะตฺ สัพพะมังคะลัง)	๖๒
๓๔. บทนักขัตตยักข์ (นักขัตตะยักขะภูตานัง)	๖๓
- เจริญจิตภาวนา	
- พระประวัติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)	๖๕
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก	

บทชัยมงคลคาถา

ชัยมงคลคาถา เป็นคาถาสวดเพื่อให้เกิดมีชัยมงคลในการทำพิธีมงคลต่างๆ โดยกล่าวถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าที่มีพระกรุณาเป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ เป็นสัจวาจาให้เกิดชัยมงคลในมงคลพิธี ดังที่พระองค์ได้ทรงชนะมารที่โคนโพธิพฤกษ์ ฉะนั้น

ชัยมงคลคาถา

ชะยันโต โพธิยา มูเล
เอวัง ต்வัง วิชะโย โหติ
อะปะราชาตีตะปัลลังเก
อะภิสเสเก สัพพะพุทธานัง
สุนักขัตตัง สุมังคะลัง
สุชะโณ สุมุหุตโต จะ
ปะทักขิณัง กายะกัมมัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง
ปะทักขิณานิ กัตวานะ

สักรียานัง นันทิวฑฒะโน
ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล ฯ
สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ ฯ
สุปะภาตัง สุหุณฺฐิตัง
สุยิณฺฐัง ฬัรฺหมะจาริสุ
วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
ปะณิธี เต ปะทักขิณา
ละภันตตเถ ปะทักขิणे ฯ

บทสวดมนต์
บำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวาย

บูชาพระรัตนตรัย

อระระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาวะวา, พุทธัง ภาวะวันตัง อะภิวาเทมิ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

สัพพัญญูตา ภาวะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

สุปะฏิปันโน ภาวะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ ฯ

(กราบ ๑ ครั้ง)

บทธัมมสังคณีมาติกา (กุสลา ธัมมา)

บทธัมมสังคณีมาติกา อธิบายถึงธรรมอันเป็นกุศล เป็นอกุศล และเป็นกลางๆ เป็นต้น เป็นส่วนแห่งพระอภิธรรม คือธรรมะชั้นสูงที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนาโปรดพระพุทธรูปมารดาบนดาวดึงส์เทวโลก จึงใช้สาธยายเพื่อสนองคุณของผู้ล่วงลับไป เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทิต์ และมีตำนานว่า ผู้ได้ฟังพระอภิธรรมแม้เป็นสัตว์เดรัจฉานที่ฟังไม่เข้าใจความหมาย เช่น ค้างคาวได้ฟัง ก็ยังได้รับอานิสงส์มาก แม้สิ้นชีพไปก็บังเกิดในสุคติโลกสวรรค์

ธัมมสังคณีมาติกาปาฐะ

กุสลา ธัมมา อะกุสลา ธัมมา อัปฺยาคะตา ธัมมา ฯ

สุขายะ เวทะนายะ สัมปะยุดตา ธัมมา ทุกขายะ เวทะนายะ สัมปะยุดตา
ธัมมา อะทุกขมะสุขายะ เวทะนายะ สัมปะยุดตา ธัมมา ฯ

วิปากา ธัมมา วิปากะธัมมะธัมมา เนวะวิปากะนะวิปากะธัมมะธัมมา ฯ

อุปาทินฺนุปาทานิยา ธัมมา อะนุปาทินฺนุปาทานิยา ธัมมา อะนุปาทิน-
นानุปาทานิยา ธัมมา ฯ

สังกิลิฏฐะสังกิลิสสิกา ธัมมา อะสังกิลิฏฐะสังกิลิสสิกา ธัมมา อะสัง-
กิลิฏฐาสังกิลิสสิกา ธัมมา ฯ

สะวัตถกกะสะวจารรา ธัมมา อะวัตถกกะวจาระมัตตา ธัมมา อะวัตถกกา-
วจารรา ธัมมา ฯ

ปีติสะหะคะตา ธัมมา สุขะสะหะคะตา ธัมมา อุเปกขาสะหะคะตา ธัมมา ฯ

ทัสสะเนนะ ปะหาตัพพา ธัมมา ภาวะนายะ ปะหาตัพพา ธัมมา เนวะ-
ทัสสะเนนะ นะภาวะนายะ ปะหาตัพพา ธัมมา ฯ

ทัสสะเนนะ ปะหาตัพพะเหตุกา ธัมมา ภาวะนายะ ปะหาตัพพะเหตุกา
ธัมมา เนวะทัสสะเนนะ นะภาวะนายะ ปะหาตัพพะเหตุกา ธัมมา ฯ

อากะยะคามิโน ธัมมา อะปะจะยะคามิโน ธัมมา เนวาจะยะคามิโน
นาปะจะยะคามิโน ธัมมา ฯ

เสกขา ธัมมา อะเสกขา ธัมมา เนวะเสกขา นาเสกขา ธัมมา ฯ

ปะริตตา ธัมมา มะหัคคะตา ธัมมา อัปปะมาณา ธัมมา ฯ

ปะริตตารัมมะณา ธัมมา มะหัคคะตารัมมะณา ธัมมา อัปปะมาณา-
รัมมะณา ธัมมา ฯ

ทีณา ธัมมา มัชฌิมา ธัมมา ปะณีตา ธัมมา ฯ

มิถัตตะนิยะตา ธัมมา สัมมัตตะนิยะตา ธัมมา อะนิยะตา ธัมมา ฯ

มัคคารัมมะณา ธัมมา มัคคะเหตุกา ธัมมา มัคคาธิปะตีโน ธัมมา ฯ

อุปปันนา ธัมมา อะนุปปันนา ธัมมา อุปปาทีโน ธัมมา ฯ

อะตีตา ธัมมา อะนาคะตา ธัมมา ปัจจุปปันนา ธัมมา ฯ

อะตีตารัมมะณา ธัมมา อะนาคะตารัมมะณา ธัมมา ปัจจุปปันนารัมมะณา
ธัมมา ฯ

อัชฉัตตา ธัมมา พะหิทธา ธัมมา อัชฉัตตะพะหิทธา ธัมมา ฯ

อัชฉัตตารัมมะณา ธัมมา พะหิทธารัมมะณา ธัมมา อัชฉัตตะพะหิทธา-
รัมมะณา ธัมมา ฯ

สะนิตัสสะนะสัปปะภูฆา ธัมมา อะนิตัสสะนะสัปปะภูฆา ธัมมา
อะนิตัสสะนาปปะภูฆา ธัมมา ฯ

บทปฏิฐานมัตติกา (เหตุ ปัจจัย)

บทปฏิฐานมัตติกา อธิบายถึงธรรมที่จัดเป็น ๓ ตอน คือ ธรรมที่เป็นฝ่ายผู้อุปการะ, ธรรมที่เป็นฝ่ายผู้ได้รับอุปการะหรือที่เกิดมาจากปัจจัย และธรรมที่นอกเหนือออกไปจากธรรมที่เกิดจากปัจจัย เป็นต้น เป็นส่วนแห่งพระอภิธรรมคือธรรมะชั้นสูงที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนาโปรดพระพุทธรูปมารดาบนดาวดึงส์เทวโลก จึงใช้สาธยายเพื่อสนองคุณของผู้ล่วงลับไป เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทิตะ และมีตำนานว่า ผู้ได้ฟังพระอภิธรรมแม้เป็นสัตว์เดรัจฉานที่ฟังไม่เข้าใจความหมาย เช่น ค้างคาวได้ฟัง ก็ยังได้รับอานิสงส์มาก แม้สิ้นชีพไปก็บังเกิดในสุคติโลกสวรรค์

ปฏิฐานมัตติกาปาฐะ

เหตุปัจจัยโย, อารัมมะณะปัจจัยโย, อะธิปะติปัจจัยโย, อะนันตะระปัจจัยโย, สะมะนันตะระปัจจัยโย, สะหะชาตะปัจจัยโย, อัณณะมัณณะปัจจัยโย, นิสสะยะปัจจัยโย, อุปะนิสสะยะปัจจัยโย, บุเรชาตะปัจจัยโย, ปัจฉาชาตะปัจจัยโย, อาเสวะนะปัจจัยโย, กัมมะปัจจัยโย, วิปากะปัจจัยโย, อาหาระปัจจัยโย, อินทริยะปัจจัยโย, ฌานะปัจจัยโย, มัคคะปัจจัยโย, สัมปะยุตตะปัจจัยโย, วิปะยุตตะปัจจัยโย, อัถถิปัจจัยโย, นัตถิปัจจัยโย, วิคะตะปัจจัยโย, อะวิคะตะปัจจัยโย ฯ

**บทเจริญพระพุทธมนต์
ถวายพระพรชัยมงคล**

บทชุมนุมเทวดา

บทชุมนุมเทวดา คือ การเชิญเทวดามาประชุมฟังพระปริตรที่จะสวด และแสดงน้ำใจไมตรีจิต หวังให้เทวดามีความสุขปราศจากทุกข์ และขอให้เทวดาคຸ້ມครองให้มนุษย์พ้นภัย เหล่าเทวดาทั้งหลายชอบฟังธรรม ดังที่พระพุทธองค์เสด็จไปโปรดพุทธมารดาที่เทวดาภูมิชั้นดาวดึงส์ มีเทวดาในหมื่นจักรวาลมานั่งฟังธรรมของพระพุทธองค์ แม้ในวันธัมมัสสวนะ (วันพระก็มีการฟังธรรมอยู่ตลอด)

สระรัชชัง สะเสนัง สะพันธุง นะรินทัง,
ประรัตนานุกาโว สะทา รักขะตุติ,
พระริตวานะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา,
อะวิกขิตตะจิตตา ประริตตัง ภาณันตุ ฯ
สะมันตา จักกะวาเพสุ อัตถาคัจฉันตุ เทวะตา,
สัทธัมมัง มุนิราชัสสะ สุนันตุ สักคะโมกขะทัง,
สักเค กาเม จะ รูเป คิริสีขะระตะเฏ จันตะลิกเข วิมานะ,
ทีเป รัฎฐะ จะ คาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมหิ เขตเต,
ภุมมา จายันตุ เทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา,
ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนิวะระวะจะนัง สาธะโว เม สุนันตุ ฯ
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภาทันตา,
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภาทันตา,
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภาทันตา ฯ

บทนอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้า

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ ฯ
 นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ ฯ
 นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ ฯ

บทพระไตรสรณคมน์

บทพระไตรสรณคมน์นี้ เป็นบทเกี่ยวกับการถึงพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ
 พระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก

พระไตรสรณคมน์

	พุทฺธัง	สระระณัง	คัจฉามิ
	ธัมมัง	สระระณัง	คัจฉามิ
	สังฆัง	สระระณัง	คัจฉามิ ฯ
ทุติยัมปิ	พุทฺธัง	สระระณัง	คัจฉามิ
ทุติยัมปิ	ธัมมัง	สระระณัง	คัจฉามิ
ทุติยัมปิ	สังฆัง	สระระณัง	คัจฉามิ ฯ
ตะติยัมปิ	พุทฺธัง	สระระณัง	คัจฉามิ
ตะติยัมปิ	ธัมมัง	สระระณัง	คัจฉามิ
ตะติยัมปิ	สังฆัง	สระระณัง	คัจฉามิ ฯ

นมการสิทธิคาถา

บทนมัสการพระพุทธรูปเจ้าทั้งหลายในอดีต เป็นบทนมัสการเก่าที่พระสงฆ์
ใช้เจริญมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

สัมพุทธ

สัมพุทธ อัญญะวิสัยจะ
ปัญจะสะตะสะหัสสานิ
เตสัง ัมมัญจะ สังขัญจะ
นะมะการานุกาเวนะ
อะเนกา อันตะรายาปิ

สัมพุทธ ปัญจะปัญญาสัยจะ
ทะสะสะตะสะหัสสานิ
เตสัง ัมมัญจะ สังขัญจะ
นะมะการานุกาเวนะ
อะเนกา อันตะรายาปิ

สัมพุทธ นะวุตตะระสะเต
วีสะติสะตะสะหัสสานิ
เตสัง ัมมัญจะ สังขัญจะ
นะมะการานุกาเวนะ
อะเนกา อันตะรายาปิ

ท้าวทะสัยจะ สะหัสสะเก
นะ मामิ สิระสา อะหัง
อาทะเรนนะ นะ मामิหัง
หัตถ์ว่า สัพเพ อุปัททะเว
วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

จะตวิสะติสะหัสสะเก
นะ मामิ สิระสา อะหัง
อาทะเรนนะ นะ मामิหัง
หัตถ์ว่า สัพเพ อุปัททะเว
วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

อัญญะจัตตาฬิสะสะหัสสะเก
นะ मामิ สิระสา อะหัง
อาทะเรนนะ นะ मामิหัง
หัตถ์ว่า สัพเพ อุปัททะเว
วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

นมการสิทธิคาถา

คาถานมัสการพระรัตนตรัย เพื่อให้สำเร็จในสิ่งปรารถนา

โย จักขุมา โมหะมะลาปะกัฏฐุ
 สามัง วะ พุทโธ สุคะโต วิมุตโต
 มารัสสะ ปาสา วินิโมจะยันโต
 ปาเปสิ เขมมัง ชะนะตัง วินะยัง ฯ
 พุทธัง ะรันตัง สิริสะ นะมามิ
 โลกัสสะ นาถัญจะ วินายะกัญจะ
 ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โทตุ
 สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

ธัมโม ะโซ โย ะยะ ตัสสะ สัตถุ
 ทัสเสสิ โลกัสสะ วิสุทธีมัคคัง
 นียยานิโก ธัมมะธะรัสสะ ฐาเร
 สาตาอะโห สันติกะโร สุจิณโณ ฯ
 ธัมมัง ะรันตัง สิริสะ นะมามิ
 โมหัพปะทาลัง อุปะสันตะทาหัง
 ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โทตุ
 สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

สัทธัมมะเสนา สุคะตานุโค โย
 โลกัสสะ ปาปุปะกิเลสะเซตา
 สันโต สะยัง สันตินิโยชะโก จะ
 ส้วากขาตะธัมมัง วิทิตัง กะโรติ ฯ

สังฆัง วัชรันตัง สิริระสา นมะมามี
พุทธานุพุทธานัง สะมะสีละทิฏฐิง
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โทตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

นโมการอัญญกคาถา

บทนอบน้อมพระรัตนตรัย เพื่อให้เกิดเดชาานุภาพในการเจริญพระพุทธมนต์

นโม อระหะโตะ สัมมา-
นโม อุตตะมะธัมมัสสะ
นโม มะหาสังฆัสสาปิ
นโม โอมัตถ์ยารัทธัสสะ
นโม โอมะกาตัตตัสสะ
นโมการัปปะภาเวนะ
นโมการานุภาเวนะ
นโมการัสสะ เตชะนะ

สัมพุทธานุสสะ มะเหลสิโน
สัรวากขาตัสสะเว เตนิระ
วิสุทธานุสสะทิฏฐิโน
ระตะนัตตะยัสสะ สาธุกัง
ตัสสะ วัตถุตตะยัสสะปิ
วิคัจฉันตุ อุปัททวา
สุวัตถิ โทตุ สัพพะทา
วิมิตติ โหมิ เตชะวา ฯ

บทธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นพระสูตรที่มีความสำคัญในฐานะเป็นพระธรรมเทศนากัณฑ์แรกของพระพุทธเจ้า ซึ่งบันทึกไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๔ เล่มที่ ๑๙ และเล่มที่ ๓๑ โดยคำว่า ธรรมจักร มีความหมายว่า “กงล้อคือพระธรรม” ในพระสูตรนี้ พระพุทธองค์ทรงประกาศหลักการของพระพุทธศาสนาว่า เป็นศาสนาประเภทอเทวนิยมที่ไม่เชื่อการเนรมิตของพระเจ้า ด้วยการตรัสเหตุแห่งทุกข์ว่า คือ ตัณหา ทั้งปฏิเสธอาตมันหรือวิญญาณ ด้วยการตรัสทุกข์สังขว่า คือ อุปทานชั้น ๕ ทรงแสดงแนวทางแห่งความพ้นทุกข์ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ และตรัสผลของการปฏิบัติว่า คือความดับตัณหา มีความเป็นมาดังนี้

ในวันเพ็ญเดือน ๘ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระสูตรนี้แก่นักบวชปัญจวัคคีย์ ท่านอัญญาโกณฑัญญะสดับพระธรรมเทศนา นี้แล้ว บรรลุธรรมเป็นโสดาบัน พรหม ๑๘ โภกิกับเทวดาจำนวนมากก็บรรลุธรรมด้วยพระสูตรนี้

บทختธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

อะนุตตะรัง อะภิสัมโพธิง
 ปะฐะมัง ยัง อะเทเสสิ
 สัมมะเทวะ ปะวัตเตนโต
 ยัตถากขาตา อุโภ อันตา
 จะตุสวาริยะสัจเจสุ
 เทสิตัง ธัมมะราเชนะ

สัมพุชฉิตฺวา ตะถาคะโต
 ธัมมะจักกัง อะนุตตะรัง
 โลเก อัมปะภีวัตติยัง
 ปะภีปัตติ จะ มัชฌิมา
 วิสุทฺธัง ญาณะทสสะนัง
 สัมมาสัมโพธิกิตตะนัง

นามนะ วิสตุตัง สุตตัง
เวยยากะระณะปาฐุณะ

ธัมมะจักกัปปะวัตตะนัง
สังคีตันตัมภะณามะ เส ๑

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

เอวัมเม สุตัง ๑ เอกัง สมะยัง ภะคะวา, พาราณะสิยัง วิหะระติ,
อิสิปะตะเน มิคะทาเย ๑ ตัตถะโร โข ภะคะวา ปัญจะวัคคิเย ภิกขุ อามันเตสิ ๑

เทโวเม ภิกขะเว อันตา ปัพพะชิตะเน นะ เสวิตัพพา, โย จายัง กามะสุ
กามะสุขัลลิกานุโยโค, ทิโน คัมโม โปถุชชะนิโก อะนะริโย อะนัตถะสัจญ์หิโต,
โย จายัง อัตตะกิละมะถานุโยโค, ทุกโข อะนะริโย อะนัตถะสัจญ์หิโต ๑

เอเต เต ภิกขะเว อุโภ อันเต อะนุปะคัมมะ, มัชฌิมา ปะฏิปะทา
ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา, จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสะมาเย
อะภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ ๑

กะตะมา จะ ส่า ภิกขะเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา,
จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ
สังวัตตะติ ๑

อะยะเมวะ อะริโย อัญ्ञัังคิโก มัคโค ๑ เสยยะถิทััง ๑ สัมมาทิฏฐิ สัมมา-
สังกัปปो สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว, สัมมาวาयाโม สัมมาสะติ
สัมมาสะมาธิ ๑

อะยัง โข ส่า ภิกขะเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา,
จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อุปะสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ
สังวัตตะติ ๑

อิทััง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขัง อะริยะสัจจัง ๑ ชาติปิ ทุกขา ชะราปิ
ทุกขา มะระณัมปิ ทุกขัง, โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกขา,

อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข ยัมปิจันัง นะ ละภะติ
 ตัมปิ ทุกขัง, สังขิตเตนะ ปัญญาพาทานักขันธา ทุกขา ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะสะมุททะโย อะริยะสัจจัง ฯ ยายัง ตัณหา
 โปโนพพะวิกา นันทิราคะสะหะคะตา ตัตฺตระ ตัตฺตราภินันทินิ ฯ เสยยะถิทัง ฯ
 กามะตัณหา ภะวะตัณหา วิภะวะตัณหา ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะ อะริยะสัจจัง ฯ โย ตัสสาเยวะ
 ตัณหายะ อะเสสะวิราคะนิโรธะ จาโค ปะฏินิสสัคโค มุตติ อะนาละโย ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะคามินิ ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง ฯ
 อะยะเมวะ อะริโย อัญ्ञัจฺจิกโก มัคโค ฯ เสยยะถิทัง ฯ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปป
 สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว, สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมา-
 สะมาธิ ฯ

อิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ,
 จักขุ อุททะปาติ ญาณัง อุททะปาติ ปัญญา อุททะปาติ วิชชา อุททะปาติ อาโลโก
 อุททะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญะยันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ
 อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุ อุททะปาติ ญาณัง อุททะปาติ ปัญญา อุททะปาติ
 วิชชา อุททะปาติ อาโลโก อุททะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญาตันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ
 อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุ อุททะปาติ ญาณัง อุททะปาติ ปัญญา อุททะปาติ
 วิชชา อุททะปาติ อาโลโก อุททะปาติ ฯ

อิทัง ทุกขะสะมุททะโย อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
 ธัมเมสุ, จักขุ อุททะปาติ ญาณัง อุททะปาติ ปัญญา อุททะปาติ วิชชา อุททะปาติ
 อาโลโก อุททะปาติ ฯ

ยวาทะกัฏฐะ เม ภิกขะเว อิมสุ จะตุสุ อหริยะสัจเจสุ, เอวันติปะริวัฏฐัง
ท้าวทาสการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง นะ สุวิสุทธัง อะโหสิ ฯ

เนวะ ตาวาทัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพรัทมะเก
สัสสะมะณะพรัทมะณียา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย, อะนุตตะรัง สัมมา-
สัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจฉัญญาสิง ฯ

ยะโต จะ โข เม ภิกขะเว อิมสุ จะตุสุ อหริยะสัจเจสุ, เอวันติปะริวัฏฐัง
ท้าวทาสการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง สุวิสุทธัง อะโหสิ ฯ

อะถาทัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพรัทมะเก
สัสสะมะณะพรัทมะณียา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย อะนุตตะรัง สัมมา-
สัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจฉัญญาสิง ฯ

ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะนัง อุทะปาติ, อะกุปปา เม วิมุตติ,
อะยะมันติมา ชาติ, นัตถิทานิ ปุณฺณะโวติ ฯ

อิทมะโวจะ ภาคะวา ฯ อัตตะมะนา ปัญจะวัคคิยา ภิกขุ ภาคะวะโต
ภาสิตัง อะภินันทุง ฯ อิมัสมิญจะ ปะนะ เวยยากะระณัสสิมิง ภาณูญะมานะ,
อายัสมะโต โภณทัญญัสสะ วิระชัง วีตะมะลลัง ฐัมมะจักขุง อุทะปาติ, ยังกิญจ
สะมุทะยะธัมมัง สัพพันตัง นิโรธะธัมมันติ ฯ

ปะวัตติเต จะ ภาคะวะตา ฐัมมะจักเก, ภูมมา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุ,
เอตัมภาคะวะตา พาราณะสิยัง อิติปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ฐัมมะจักกั
ปะวัตติตัง, อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา พรัทมะเณนะ วา เทเวนะ วา
มาเรนะ วา พรัทมนุ วา เกนะจิ วา โลกัสสิมินติ ฯ

ภูมานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, จาตุมมะหาราชิกา เทวา สัททะมะนุสสา-
เวสุ ฯ จาตุมมะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ตาวะติงสา เทวา สัททะ-
มะนุสสาเวสุ ฯ ตาวะติงसानัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ยามา เทวา สัททะ-
มะนุสสาเวสุ ฯ ยามานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ตุสิตา เทวา สัททะมะนุสสา-

เวสูง ๆ ตูสิตานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, นิมมานะระติ เทวา สัททมะนุสสา-
เวสูง ๆ นิมมานะระตินัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ประระนิมิตะวะสะวัตติ เทวา
สัททมะนุสสาเวสูง ๆ ประระนิมิตะวะสะวัตตินัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา,
พรัหฺมะกายิกา เทวา สัททมะนุสสาเวสูง ๆ

เอตัมภะคะวะตา พาราณะสิยฺง อิติปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง
ธัมมะจกฺกั ง ะวัตติตัง, อัมปะภูวัตติยฺง สะมะเณนะ วา พรัหฺมะเณนะ วา
เทเวนะ วา มาเรนะ วา พรัหฺมูนา วา เกนะจิ วา โลกัสมินติ ฯ

อิติหะ เตะนะ ขะเณนะ เตะนะ มุหุตตะนะ, ยาวะ พรัหฺมะโลกา สัทโท
อัมภุคคฺจฉิฯ อะยฺญจะ ทะสะสะหฺสสี โลกะธาตุ, สั กัมปิ สัมปะกัมปิ สัมปะเวธิ ฯ
อัมปะมาโณ จะ โอะพาโร โอะภาโส โลกะ ปาตุระโหสิ, อะติกัมเมวะ เทวานัง
เทวานุภาวัง ฯ

อะถะ โข ภะคะวา อุทานัง อุทาเนสิ, อัญญาสิ ะตะ โภ โภณทัญญู
อัญญาสิ ะตะ โภ โภณทัญญูติ ฯ

อิติหิหัง आयัสสะโต โภณทัญญูสสะ, อัญญาโภณทัญญูเตววะ นามัง
อะโหสิติ ฯ

บทมงคลสูตร

มงคลสูตร เป็นพระสูตรว่าด้วยมงคลแห่งชีวิต การนำมงคลสูตรมาสวด ก็เพื่อจะทำให้มงคลต่างๆ ตามที่ปรากฏในพระสูตร เกิดขึ้นกับชีวิต นอกจากนี้ มงคลสูตรยังมีอำนาจในการป้องกันภัยอันตรายอันจะเกิดจากความไม่เที่ยงธรรม ของเหล่าคนพาลสันดานหยาบทั้งหลาย ในงานทำบุญโดยทั่วไป พระสงฆ์นิยม สวดมงคลสูตร พร้อมกับเจ้าภาพจุดเทียนมงคล อันแสดงถึงความส่องสว่าง รุ่งเรืองแห่งมงคลในชีวิต การสวดมงคลสูตรก่อนสูตรอื่นทั้งหมด เป็นการแนะนำ ผู้ฟังว่า ผู้ที่ดำเนินชีวิตตามหลักมงคลทั้ง ๓๘ ประการ ตามที่พระพุทธองค์ทรง สอนนั้นเป็นชีวิตที่มีมงคล ชีวิตเช่นนี้ ไม่จำเป็นต้องไปแสวงหามงคลภายนอก จากที่ไหน เพราะเป็นชีวิตที่มีมงคลอยู่ในตัวแล้ว และหากทำได้ ก็จะปราศจาก ทุกข์ โศก โรค ภัย ในการดำเนินชีวิต และถึงความพ้นทุกข์ได้ในที่สุด

มงคลสูตร

พะหู เทวา มนะสสา จะ มังคะลานิ อะจินตะยุง
 อากังขะมานา โสตถานัง พรุหิ มังคะละมุตตะมัง ฯ

อะเสวะนา จะ พาลานัง ปัณชิตานัญจะ เสวะนา
 ปุชา จะ ปุชนะนียนัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
 ปะฏิรูปะเทสะวาโส จะ ปุพเพ จะ กะตะปุญญะตา
 อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ

พาหุสัจจัญจะ สิปปัญจะ
สุภาสิตา จะ ยา วาจา
มาตาปิตุอุปภูฏานัง
อะนากุลา จะ กัมมันตา
ทานัญจะ ฐัมมะจะรียา จะ
อะนะวัชชานิ กัมมานิ
อาระตี วิระตี ปาปา
อัปปะมาโท จะ ฐัมเมสุ
การะโว จะ นิวาโต จะ
กาเลนะ ฐัมมัสสะวะนัง
ขันตี จะ โสวะจัสสะตา
กาเลนะ ฐัมมะสากัจฉา
ตะโป จะ พรัหฺมะจะริยัญจะ
นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ
มุญฺหุสฺสสะ โลกะฐัมเมหิ
อะโสกัง วิระชัง เขมัง
เอตาทิสานิ กัตถวานะ
สัพพัตถะ โสตถิง คัจฉันติ

วินะโย จะ สุสิกขิโต
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ปุตตะทาร์สสะ สังคะโห
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ญาตะกานัญจะ สังคะโห
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
มัชชะปาณา จะ สัญญะโม
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
สันตฺถุสฺสี จะ กะตัญญุตตา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
สะมะณานัญจะ ทัสสะนัง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ
เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
สัพพัตถะมะปะราชาชิตา
ตันเตสัง มังคะละมุตตะมันติ ฯ

บทรัตนสูตร

รัตนสูตร เป็นพระสูตรที่พระอานนทเถระเรียนจากพระพุทธองค์โดยตรง เพื่อใช้สวดขจัดปัดเป่าภัยพิบัติ ที่เกิดกับชาวกรุงเวสาลี พระพุทธองค์ทรงแนะนำ ให้พระเถระอังกุณของพระรัตนะ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ทำ สัจกริยาให้เกิดเป็นอานุภาพ ขจัด ปัดเป่าภัยพิบัติทั้งหลาย เนื้อความรัตนสูตร ท่อนแรก เริ่มต้นด้วยการแนะนำให้เหล่าภุชชทั้งหลายได้อุโมทนาบุญกุศลที่ หม่อมมนุษย์อุทิศให้ และเมื่ออุโมทนาแล้ว ขอให้เกิดความเมตตา ทำการรักษา มนุษย์ทั้งหลาย เนื้อความท่อนต่อมา เป็นการอังกุณพระรัตนตรัย เป็นสัจจาจา ให้เกิดความสวัสดิ ส่วนท่อนสุดท้าย เป็นคำกล่าวของท้าวสักกะที่ผูกขึ้นเป็น คาถาพรรณนาคุณพระรัตนตรัยเป็นสัจจาจาให้เกิดความสวัสดิ ภายหลังได้กลายเป็นแบบอย่าง ในการทำน้ำพระพุทธรูป สำหรับพระสงฆ์สาวก ต่อมาจนถึง ปัจจุบัน ทุกครั้งที่มีการทำน้ำพระพุทธรูป จะต้องสวดรัตนสูตร

ด้วยอานุภาพแห่งรัตนสูตรนี้ แม้กรุงเวสาลีจะเกิดภัยพิบัติอย่างร้ายแรง ผู้คนอดอยากล้มตายเป็นจำนวนมาก ซากศพถูกทิ้งเกลื่อนนคร ภูตผีปีศาจทำ อันตรายแก่หม่อมมนุษย์ โรคระบาดเกิดขึ้นแพร่กระจายไปทั่ว ผู้คนล้มตายเหลือที่จะนับได้ เมื่อพระพุทธองค์ทรงรับสั่งให้พระอานนทเถระสวดรัตนสูตร และ ประพรมน้ำพระพุทธรูป ภัยพิบัติร้ายแรงเช่นนี้ ก็ยังระงับลงได้อย่างฉับพลัน จุดประสงค์ของการสวดรัตนสูตร ก็เพื่อเป็นการขจัดภัยทั้ง ๓ ประการ ตามที่ ปรากฏในพระสูตร คือ ข้าวยากหมากแพง (ทุพภิกขภัย) ๑ ภูตผีปีศาจ ทำ อันตราย (อะมะนุสสะภัย) ๑ โรคร้ายไข้เจ็บ (โรคะภัย) ๑ ให้อันตรายหายไป

รัตนสูตร (ย่อ)

ยังกิญจิ วิตตัง อีระ วา หุรัง วา
สัคเคสุ วา ยัง ระตะนัง ปะณีตัง
นะ โน สมะมัง อัตถิ ตะถาคะเตนะ
อิทัมปิ พุทธะ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

ขะยัง วิจารณ์ อมะตัง ปะณีตัง
ยะทังคะคา สักกะมะนุณี สะมาหิโต
นะ เตนะ ฐัมเมนะ สมะตถิ กิญจิ
อิทัมปิ ฐัมเม ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

ยัมพุทธะเสฏโฐ ปะริวัณณะยิ สุจิง
สะมาธิมานันตะริกัญญะมาหุ
สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ
อิทัมปิ ฐัมเม ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

เย ปุคคะลา อัญญะ สะตัง ปะสัฏฐา
จัตตารี เอตานิ ยุกานิ โหนติ
เต ทักขิณะยยา สุคะตัสสะ สาวะกา
เอเตสุ ทินนานิ มะหัพพะลานิ
อิทัมปิ สัจเจ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

เย สุปปะยุดตา มะณะสา ทัพเพนะ
 นิกกามิโน โคตะมะสาสะนัมหิ
 เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคัยหะ
 ลัทธา มุธา นิพพุตัง ภูชชะมานา
 อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ๗
 ชีณัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง
 วิรัตตะจิตตายะติเก ภาวะสฺมิง
 เต ชีณะพีชา อะวิรุพหิฉันทา
 นิพพันติ ธีรา ยะถายัมปะทีโป
 อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ๗

บทกรณียเมตตสูตร

กรณียเมตตสูตร เป็นพระสูตรที่พระพุทธองค์ทรงแนะนำพระภิกษุให้แผ่เมตตาจิตไปในมวลสรรพสัตว์ ตลอดจนเทพเทวา ภูตผีปีศาจทั้งหลาย ไม่มีประมาณ ไม่มีขอบเขต ไร้พรมแดนขีดขั้นไม่ว่าสัตว์นั้น หรือเขาผู้นั้นจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนาอะไร จะเกี่ยวข้องกับเรา โดยความเป็นญาติ เป็นประเทศเชื้อชาติ ศาสนาหรือไม่ก็ตาม ให้มีจิตกว้างขวางไร้ขอบเขตขีดขั้น ขอให้เขาได้มีความสุข หากทำได้เช่นนี้ นอกจากเทวดาจะไม่แสดงสิ่งที่น่ากลัวหลอกหลอนแล้ว ยังมีใจอนุเคราะห์พระภิกษุ โดยไมตรีจิตด้วยความอ่อนโยนมิเมตตา

เมื่อต้องเดินทางผ่านป่าเขาลำเนาไพร หรือไปอยู่ในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย ท่านให้สวดกรณียเมตตสูตร เพื่อเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันภัยอันตราย อันจะเกิดจากอมนุษย์ ภูตผีปีศาจทั้งหลาย ให้เกิดเป็นความอ่อนโยน มิเมตตา

กรณียเมตตสูตร

กะระณียะมัตถะกุสะเลนะ
 สักโก อุชฺฐ จะ สุหุชฺฐ จะ
 สันตฺสสะโก จะ สุภะโร จะ
 สันตินทริโย จะ นิปะโก จะ
 นะ จะ ขุททัง สะมาจะเร กิณฺณจิ
 สุชินโน วา เขมิโน โทหนตุ
 เย เกจิ ปาณะภูตฺตติ
 ทีฆา วา เย มะหันตา วา
 ทิฏฐา วา เย จะ อะทิฏฐา
 ภูตา วา สัมภะเวสี วา
 นะ ปะโร ปะรัง นิคุพเพถะ
 พียาโรสะนา ปะฐีฆะสัณฺณู
 มาตา ยะถา นียัง ปุตตัง
 เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ
 เมตตัญจะ สัพพะโลกัสมิง
 อุทธัง อะโธ จะ ติริยัญจะ
 ติฏฐัญจะรัง นิสินโน วา
 เอตัง สะติง อะธิฏฺฐายะ
 ทิฏฐิณฺจะ อะนุปะคัมมะ
 กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง

ยันตัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ
 สุวะโจ จัสสะ มุฑฺฒ อะนะติมานี
 อัปปะกิจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ
 อัปปะคัพโภ กุเลสุ อะนะนุคิโธ
 เยนะ วิณฺณู ปะเร อุปะวะเทยยุง
 สัพเพ สัตตา ภาวันตุ สุขิตตตา
 ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวะเสสา
 มัชฌิมา รัสสะกา อะนุกะถุลา
 เย จะ ทูเร วะสันติ อะวิทฺทูเร
 สัพเพ สัตตา ภาวันตุ สุขิตตตา
 นาติมัญญเณถะ กัตถะจิ นัง กิณฺณจิ
 นาณฺณูมะมัญญัสสะ ทุกขะมิจเฉยยะ
 อายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข
 มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง
 มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง
 อะสัมพาธัง อะเวรัง อะสะปัตตัง
 สะยาโน วา ยาวะตัสสะ วิคะตะมิทโธ
 พรัหมะเมตัง วิหารัง อิธะมาหุ
 สีละวา ทัสสะเนนะ สัมปันโน
 นะ ทิ ชาตุ คัพพะเสยยัง ปุณะเรตติ ฯ

บทชั้นปริตร

ชั้นปริตร เป็นคาถาที่พระพุทธองค์ทรงสอนให้พระภิกษุแผ่เมตตาไปในบรรดาตระกูลงูที่มีพิษดุร้ายทั้งหลาย เพื่อเป็นการคุ้มครอง ป้องกันตนเองจากสัตว์ร้าย ปรากฏทั้งในพระวินัยปิฎกและพระสุตตันตปิฎก นอกจากจะเป็นคาถาสำหรับป้องกันอสรพิษและสัตว์ร้ายทั้งหลายแล้ว ยังสามารถป้องกันอันตรายจากยาพิษทั้งหลายได้ด้วย

ชั้นปริตร

วิรูปักเขหิ เม เมตตัง	เมตตัง เอรापะเถหิ เม
ฉัพพยาปุตเตหิ เม เมตตัง	เมตตัง กัณหาโคตะมะเกหิ จะ
อะปาทะเกหิ เม เมตตัง	เมตตัง ทิปาทะเกหิ เม
จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง	เมตตัง พะหุปปะเทหิ เม
มา มัง อะปาทะโก หิงสิ	มา มัง หิงสิ ทิปาทะโก
มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ	มา มัง หิงสิ พะหุปปะโท
สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา	สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา
สัพเพ ภัทรานิ ปัสสันตุ	มา กิญจิ ปาปะมาคะมา

อัปปะมาโณ พุทโธ, อัปปะมาโณ ัมโม, อัปปะมาโณ สังโฆ,
 ปะมาณะวันตานิ สิริงสะปานิ, อะหิ วิจฉิกา สะตะปะที อุณณานาภี สะระพู
 มุสิกา, กะตา เม รักษา กะตา เม ปะริตตา, ปะฎีกะมันตุ ภูตานิ, โสหัง นะโม
 ณะคะวะโต, นะโม สัตตันนัง สัมมาสัมพุทธานัง ฯ

บทเมตตานิสั่งสวดปาฐะ

เมตตานิสั่งสวดปาฐะ กล่าวถึงอานิสงส์ของการเจริญเมตตา ว่ามีทั้งสิ้น ๑๑ ประการ กล่าวคือ หลับก็เป็นสุข, ตื่นก็เป็นสุข, ไม่ฝันเห็นสิ่งลามก, เป็นที่รักของมนุษย์, เป็นที่รักของอมนุษย์, เทวดาย่อมรักษา, ไฟ ยาพิษ หรือศัสตราไม่กล้ากราย, จิตย่อมตั้งมั่นโดยรวดเร็ว, สีสหน้าย่อมผ่องใส, เป็นผู้ไม่หลงไหลเมื่อจะตาย, เมื่อยังไม่ถึงพระนิพพาน ย่อมไปบังเกิดในพรหมโลก

เมตตานิสั่งสวดปาฐะ

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภะคะวา, สาวัตถิยัง วิหะระติ, เซตวะเน
 อะนาถะปิณฑิกัสสะ อาราเม ฯ ตัตถะ โข ภะคะวา ภิกขุ อามันเตสิ ภิกขะโวติ ฯ
 ภะทันเตติ เต ภิกขุ ภะคะวะโต ปัจจัสโสสง ฯ ภะคะวา เอตะทะโวจะ ฯ
 เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุสีกะตายะ,
 ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุญ्ञิตายะ ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ,
 เอกาทะสานิสังสา ปาฎิกังขา ฯ กะตะเม เอกาทะสะ ฯ สุขัง สุปะติ ฯ สุขัง
 ปะฏิพุชณะติ ฯ นะ ปาปะกัง สุปินัง ปัสสะติ ฯ มะนุสสานัง ปิโย โหติ ฯ
 อะมะนุสสานัง ปิโย โหติ ฯ เทวะตา รักขันติ ฯ นาสสะ อัคคิ วา วิสัง วา
 สัตถัง วา กะมะติ ฯ ตุวะภูง์ จิตตัง สะมาธิยะติ ฯ มุขะวัณโณ วิปะสีทะติ ฯ
 อะสัมมุโพท กาลัง กะโรติ ฯ อุตตะริง อัมปะฏิวิชฌันโต พรัหฺมะโลกุปะโค
 โหติ ฯ เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุสีกะตายะ,
 ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุญ्ञิตายะ ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ, อิม
 เอกาทะสานิสังสา ปาฎิกังขาติ ฯ อิหะมะโวจะ ภะคะวา ฯ อัตตะมะนา เต
 ภิกขุ ภะคะวะโต ภาสิตัง, อะภินันทุนติ ฯ

บทโมรปริตร

โมรปริตร คือปริตรที่นกยูงทองโพธิสัตว์สารยาเป็นประจำ กล่าวถึงคุณของพระพุทธเจ้า แล้วน้อมพระพุทธคุณมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความสุขดี มีประวัติตำนานความเป็นมาว่า สมัยหนึ่ง ครั้งพระบรมศาสดาเสวยพระชาติเป็นนกยูงทองโพธิสัตว์ อาศัยอยู่บนเขา ไกลป่าหิมพานต์ ในครั้งนั้น ก่อนจะบินไปหาอาหารในตอนเช้า นกยูงทองพระโพธิสัตว์จะบินขึ้นไปจับบนยอดภูเขามองดูพระอาทิตย์ที่กำลังขึ้น แล้วสารยาพระปริตรนมัสการพระอาทิตย์ โดยร่ายมนต์สารยาสองคาถาแรกว่า อุเทตะยัญญจักขุมา เป็นต้น และนอบน้อมบูชาพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พร้อมทั้งระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าเหล่านั้นด้วย แล้วจึงบินออกไปหาอาหาร

โมรปริตร

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา
 หะริสสะวัณโณ ปะฐะวีปปะภาโส
 ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวีปปะภาสัง
 ตะยัชชะ คุดตา วิหะเรมุ ทิวะสัง
 เย พ็ร่าห์มะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม
 เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ
 นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
 นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตตยา
 อิมัง โส ปะริตตัง กัตถวา โมโร จะระติ เอสะนา ฯ

อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา
 หะริสสะวัณโณ ปะฐะวีปปะภาโส
 ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวีปปะภาสัง
 ตะยัชชะ คุดตา วิหะเรมุ รัตติง
 เย พ็ร่าห์มะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม
 เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ
 นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา
 นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตตยา
 อิมัง โส ปะริตตัง กัตถวา โมโร วาสะมะกัปปะยิตติ ฯ

บทจันทปริตตปาฐะ

จันทปริตตปาฐะ เป็นการประกาศขอให้พระพุทธองค์ทรงเป็นที่พึ่ง แล้ว
ย่อมรอดพ้นจากภัยอันตรายทั้งปวง ผู้ปองร้ายจักแพ้วายไป ดุจจันทิมเทวบุตร
ผู้ประกาศว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นที่พึ่ง จึงได้พ้นภัยจากอสุรินทราหู
ด้วยพระพุทธานุภาพ

จันทปริตตปาฐะ

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภาวะวา, สาวัตถิยัง วิหะระติ, เขตตะวะเน
อะนาคะปิณตักัสสะ, อารามะ ฯ เตนะ โข ปะนะ สมะเยนะ จันติมา เทวะปุตโต
ราหูนา อะสุรินเทนะ คะทีโต โทติ ฯ อะถะ โข จันติมา เทวะปุตโต ภาวะวันตัง
อะนุสสะระมานโน ตายัง เวลายัง อิมัง คากัง อะภาสิ

นะโม เต พุทธะวীরตถุ

วิปะมุตโตสิ สัพพะธิ

สัมพาธะปะฏิปันโนสมิ

ตัสสะ เม สาระณัง ภาวะติ ฯ

อะถะ โข ภาวะวา จันติมัง เทวะปุตตัง อารัพพะ ราหูง อะสุรินทัง คากายะ
อัมมะภาสิ

ตะถาคะตัง อะระหังตัง

จันติมา สาระณัง คะโต

ราหู จันทัง ปะมุญจัสสุ

พุทธา โลกานุกัมปะกาติ ฯ

อะถะ โข ราหู อะสุรินโท จันติมัง เทวะปุตตัง มุญจิต์วา ตะระมานะรูปโป เยนะ
เวปะจิตติ อะสุรินโท เตนุปะสังกะมิ อุปะสังกะมิต์วา สังวิคโค โลมะหังภูชะชาโต
เอกะมันตัง อัมมฐาสิ ฯ เอกะมันตัง ฐิตัง โข ราหูง อะสุรินทัง เวปะจิตติ อะสุรินโท
คากายะ อัมมะภาสิ

กิณนุ สันตะระมาโน วะ ราหู จันทั้ง ปะมัญจะสิ
 สักวิกะรุโป อาคัมมะ กิณนุ ภาโต วะ ติฏฐะสีติ ฯ
 สัตตะธา เม ณะเล มุทธา ชีวันโต นะ สุขัง ละเภ
 พุทธะคาถาภิกิโตมहि โน เจ มุญเจยยะ จันทิมันติ ฯ

บทสุริยปริตตปาฐะ

สุริยปริตตปาฐะ เป็นการประกาศขอให้พระพุทธรูปองค์ทรงเป็นที่พึ่ง แล้ว
 ย่อมรอดพ้นจากภัยอันตรายทั้งปวง ผู้ปองร้ายจักแพ้วหายไป ดุจสุริยเทวบุตร
 ผู้ประกาศว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นที่พึ่ง จึงได้พ้นภัยจากอสุรินทราหู
 ด้วยพระพุทธานุภาพ

สุริยปริตตปาฐะ

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยัง ภาคะวา, สาวัตถิยัง วิหะระติ, เซตตะวะเน
 อะนาถะปิณฑิกัสสะ, อารามะ ฯ เตะนะ โข ปะนะ สะมะเยนะ สุริโย เทวะปุตโต
 ราหุณา อะสุรินเทนะ คะหิโต โหติ ฯ อะถะ โข สุริโย เทวะปุตโต ภาคะวันตัง
 อะนุสสะระมาโน ตายัง เวลายัง อิมัง คากัง อะภาสิ

นะโม เต พุทธะวีรัตถุ วิปะมุตโตสิ สัพพะธิ
 สัมพาธะปะฏิปโนสมิ ตัสสะ เม สาระณัง ภาวาติ ฯ

อะถะ โข ภาคะวา สุริยัง เทวะปุตตัง อารัพพะ ราหุง อะสุรินทัง คากายะ
 อัชณะภาสิ

ตะถาคะตัง อระหังตัง สุริโย สรรณัง คะโต
ราหู สุริยััง ปะมูญจัสสุ พุทธา โลกานุกัมปะกา ฯ
โย อั้นธะกาเร ตะมะสี ปะภังกะโร
เวโรจะโน มัณทะลล อุกคะเตโซ
มา ราหู คิลลึ จะระมันตะลิกเข
ปะชัง มะมะ ราหู ปะมูญจะ สุริยันติ ฯ

อะถะ โข ราหู อะสุรินโท สุริยััง เทวะปะตตัง มุญจิต์วา ตะระมานะรูปโป เยนะ
เวปะจิตติ อะสุรินโท เตนุปะสังกะมิ อุกปะสังกะมิต์วา สังวิคโค โลมะหังฎฐะชาโต
เอกะมันตัง อังฎฐาสี ฯ เอกะมันตัง ฐิตัง โข ราหู อะสุรินทัง เวปะจิตติ อะสุรินโท
คาถายะ อังฆะภาลล

กิลนุ สันตะระมาโน ะ	ราหู สุริยััง ปะมูญจะลล
สังวิคคะรูปโป อากัมมะ	กิลนุ ภีโต ะ ติฎฐะลลิตี ฯ
ลิตตะธา เม ณะเล มุทธา	ชีวันโต นะ สุชัง ละภะ
พุทธะคาถาภีคิโตมहि	โน เจ มุญเจยยะ สุริยันติ ฯ

บทวิภูฏกปริตร

วิภูฏกปริตร เป็นเรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธองค์ เมื่อครั้งถือกำเนิดเป็นลูกนกคุ้ม แล้วทำปริตรป้องกันตนเองจากไฟป่า ปรากฏอยู่ในพระสุตตันตปิฎก จริยาปิฎก และวิภูฏกชาดก อรรถกถาชาดก

วิภูฏกปริตร เป็นพระปริตรที่กล่าวอ้างคุณ คือศีล สมาธิปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ และสังขะ ของพระพุทธเจ้าในอดีตทั้งหลาย แล้วน้อมเอาพระพุทธคุณดังกล่าว มาบังเกิดเป็นอานุภาพ ปกป้องคุ้มครองอันตรายอันจะเกิดจากไฟทั้งหลาย ให้เกิดความสุขสวัสดิ์แก่ชีวิต การสวดพระปริตรนี้ ก็เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายอันเกิดจากไฟ (ป้องกันอัคคีภัย) และเหตุเดือดร้อนวุ่นวาย นานาประการ ให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข

วิภูฏกปริตร

อัทถิ โลเก สีละकुณ
เตนะ สังเจนะ กาทามิ
อาวัชชิตฺวา ธัมมะพะลัง
สังจะพะละมะวัสสาเย
สันติ ปักขา อะปัตตนะนา
มาตา ปิตา จะ นิกขันตา
สะหะ สังเจ กะเต มัยหัง
วัชเชสิ โสพะสะ กะรีसानิ
สังเจนะ เม สะโม นัตถิ

สังจัง โสเจยยะนุททะยา
สังจะกิริยะมะนุตตะรัง
สะริตฺวา ปุพพะเก ชิเน
สังจะกิริยะมะกาสะหัง
สันติ ปาทา อะวัณจะนา
ชาตะเวทะ ปะฎีกกะมะ
มะหาปชชะลิโต ลีชี
อุทะกัง ปัตฺวา ยะถา ลีชี
เอสา เม สังจะปาระมิตี ฯ

บทชัคคปริตร

บทชัคคปริตร หรือชัคคสูตร เป็นบทสรรเสริญอุปัชฌาย์พระพุทฺธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณว่า เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจอันเลิศ ชัคคคะ แปลว่า ยอดตรง ชัคคสูตรจึงเป็นพระสูตรที่แสดงถึงยอดตรง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเล่าว่าเมื่อเทพยดาทั้งหลายรบกับบอสูร ความกลัวบังเกิดขึ้นแก่เทพยดาทั้งหลาย พระอินทร์ผู้ทรงเป็นจอมเทวดา จึงตรัสแนะนำให้หมู่เทพแลดู ยอดตรงหรือชายธงของพระองค์หรือธงเทวราชที่รองลงมา ความกลัวย่อมจะหายไปได้ อุปัชฌาย์เมื่อมองไปที่ชายธงของพระอินทร์ ทำให้เกิดความมั่นใจได้ฉับใด การระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็ทำให้เกิดความมั่นใจหายหวาดเกรงได้ฉับนั้น

บทนี้นิยมเจริญเพื่อความป็นสวัสดิมงคล โดยเฉพาะในพระราชพิธี ตีระฆังยามเช้าเชลิมพล และการฉลองสมโภชธง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้อยู่ใต้ร่มธงนั้น ด้วยนับถือกันว่ามีอำนาจมาก อรรถกถาพระสูตรได้แสดง อรรถาธิบายไว้ว่า “อำนาจของปริตรโดยย่อเป็นไปในอาณาเขต คือในแสนโกฏิจักรวาล.”

พระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ทรงเป็น “ธงชัย” ของชาติ การเจริญชัคคปริตรย่อมเป็นการเตือนใจให้ผู้สวดพระปริตรนี้ ได้ระลึกและสำนึกเทิดทูนบูชาสรณะที่พึ่งอันสูงสุดของราชอาณาจักรไทย กล่าวคือ คุณของพระรัตนตรัยอันอุปมาทอดยิ่งกว่ายอดตรงของเทวราช และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงเป็นธงชัยของชาติ ทรงเป็นธรรมิกราชาดุษฎีจอมเทวดา และทรงเป็นมิ่งขวัญศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทุกหมู่เหล่า บังเกิดความอบอุ่นใจ มั่นใจ และปราศจากความสะดุ้งหวาดกลัวภัยใดๆ ดุจดั่งความพรรณนาในพระปริตรนี้

ธัชคคสูตร

เอวัมเม สุตัง ฯ เอกัง สมะยะยัง ภาคะวา สāvตถิยัง วิหะระติ เขตวะเน
 ณะนาถะปิณฑักัสสะ อารามะ ๑ ตัตถะระ โข ภาคะวา ภิกขุ อāmันเตสิ ภิกขะโวติ ๑
 ภาทันเตติ เต ภิกขุ ภาคะวะโต ปัจจัสโสสง ๑ ภาคะวา เอตะทะโวจะ ๑

ภูตะบุพพัง ภิกขะเว เทวาสุระสังคาโม สมะบุพฺพียุโท อะโหสิฯ อะถะโข
 ภิกขะเว สักโก เทวานะมินโท เทเว ตาวะติงเส อāmันเตสิ ๑ สะเจ มาริสา
 เทวานัง สังคามะคะตานัง อุปปัชเชยยะ ภายะยัง วา ฉัมภิตตตัง วา โลมะหังโส วา ๑
 มะเมวะ ตัสฺมิง สมะเย ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ ๑ มะมัง หิ โว ะชัคคัง
 อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภายะยัง วา ฉัมภิตตตัง วา โลมะหังโส วา โส
 ปะหิยยิสสะติ ๑ โน เจ เม ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ,

อะถะ ปะชาปะติสสะ เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ ๑
 ปะชาปะติสสะ หิ โว เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ
 ภายะยัง วา ฉัมภิตตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ ๑ โน เจ
 ปะชาปะติสสะ เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ,

อะถะ ะรุณัสสะ เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ ๑ ะรุณัสสะ
 หิ โว เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภายะยัง วา ฉัมภิตตตัง
 วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ ๑ โน เจ ะรุณัสสะ เทวะราชัสสะ ะชัคคัง
 อุลโลเกยยาถะ,

อะถะ อีสานัสสะ เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลเกยยาถะ ๑ อีสานัสสะ
 หิ โว เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ยัมภะวิสสะติ ภายะยัง วา ฉัมภิตตตัง
 วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ ๑

ตัง โข ปะนะ ภิกขะเว สักกัสสะ วา เทวานะมินทัสสะ ะชัคคัง
 อุลโลกะยะตัง ๑ ปะชาปะติสสะ วา เทวะราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ๑

วาระอุสสะ วา เทวราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ฯ อีสานัสสะ วา เทวราชัสสะ ะชัคคัง อุลโลกะยะตัง ฯ ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยะเยถาปิ โนปิ ปะหิยะเยถะ ฯ ตัง กิสสะ เหตุ ฯ สักโก หิ ภิกขะเว เทวานะมินโท อะวีตะราโค อะวีตะโทโส อะวีตะโมโห ภิกขุ ฉัมภิ อุตฺตราสี ปะลาयीติ ฯ อะหังญะ โข ภิกขะเว เอวัง วะทามิ ฯ สะเจ ตุมฺหากัง ภิกขะเว อะรัญญะคะตานิ วา รุกขะมุละคะตานิ วา สุนฺญาการะคะตานิ วา อุปปัชเชยยะ ภะยัง วา ฉัมภิตตตัง วา โลมะหังโส วา มะเมวะ ตัสมิถ สะมะเย อะนุสสะเรยยาถะ ฯ

อิตปิ โส ภะคะวา ะระหัง สัมมาสัมพุทฺโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทฺโธ ภะคะวาติ ฯ มะมัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ฯ ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยะยิสสะติ โน เจ มัง อะนุสสะเรยยาถะ ฯ ะถะ ฉัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ ฯ

สํวากขาโต ภะคะวะตา ฉัมโม สันทิฏฐิโก ะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอบะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตฺตโพ วิทยุหิติ ฯ ฉัมมัง หิ โว ภิกขะเว อะนุสสะระตัง ฯ ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตตตัง วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยะยิสสะติ ฯ โน เจ ฉัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ ฯ ะถะ สังฆัง อะนุสสะเรยยาถะ ฯ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัญฺฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเนยโย อัญฺชชะลิ กะระณียะ อะนุตตะรัง ปุญฺญักเขตตัง โลกัสสาติ ฯ

สังฆัง ทิ โว ภิกขเว อะนุสสละระตัง ฯ ยัมภะวิสสะติ ภะยัง วา ฉัมภิตตัตตัง
 วา โลมะหังโส วา โส ปะหิยยิสสะติ ฯ ตัง กิสสะ เหตุ ฯ ตะถาคะโต ทิ ภิกขเว
 อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วีตะราโค วีตะโทโส วีตะโมโห อะภิรุ อัจฉัมภี
 อะนุตฺตราสี อะปะลาปีติ ฯ อิทะมะโวจะ ภะคะวา อิหัง วัต்வานะ สุคะโต
 อะถาปะรัง เอะตะทะโวจะ สัตถา ฯ

อะรัญญะ รุกขะมุเล วา
 อะนุสสละระตัง สัมพุทธี
 โน เจ พุทธี สะเรยยาถะ
 อะถะ ฉัมมัง สะเรยยาถะ
 โน เจ ฉัมมัง สะเรยยาถะ
 อะถะ สังฆัง สะเรยยาถะ
 เอวัมพุทธี สะรันตานัง
 ภะยัง วา ฉัมภิตตัตตัง วา

สุญญาคาเร วะ ภิกขเว
 ภะยัง ตุมหากะ โน สียา
 โลกะเชฏฐัง นะราสะกัง
 นียยานิกัง สุเทสิตัง
 นียยานิกัง สุเทสิตัง
 ปุญญักเขตตัง อะนุตตะรัง
 ฉัมมัง สังฆัญจะ ภิกขเว
 โลมะหังโส นะ เหสสะตีติ ฯ

บทอาณานาถียปรีตร

อาณานาถียปรีตร เป็นปรีตรที่ท้าวจตุมหาราชผูกขึ้นที่อาณานาถยานคร อันเป็นหนึ่งในจำนวนเทพนคร ๑๑ แห่ง ที่ถูกนิรมิตขึ้นในอากาศ ของเหล่า เทวดาในสวรรค์ชั้นจตุมหาราชิกา พระปรีตรนี้จึงถูกเรียกว่า อาณานาถียปรีตร ตามชื่อเทพนครที่ผูกขึ้นนั้น

อาณานาถียปรีตรนี้ เป็นปรีตรที่ท้าวจตุมหาราชผูกขึ้น เพื่อใช้เป็น เครื่องป้องกันเหล่าอมนุษย์บางพวก ที่ไม่หวังดีต่อพระสงฆ์สาวกของพระพุทธองค์ ที่ไปบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ตามป่าเขา ลำเนาไพร เมื่อไม่มีอะไรป้องกันเหล่า อมนุษย์ที่ไม่เลื่อมใส ก็จะรบกวน เบียดเบียน ทำให้เกิดความลำบาก ท้าวมหาราชจึงได้แสดงเครื่องป้องกันรักษา ชื่อ อาณานาถียรักษ์ นี้ไว้

อาณานาถียรักษ์นี้ มีอนุภาพ ๒ ประการ คือ (๑) มีอนุภาพในการทำให้ อมนุษย์ที่ไม่เลื่อมใส ให้เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา (๒) มีอนุภาพ ในการคุ้มครองป้องกันไม่ให้อมนุษย์ที่ไม่เลื่อมใส จับต้องสิ่งสูง เบียดเบียน ประทุษร้าย ทำให้ได้รับความลำบากเดือดร้อน

สำหรับอาณานาถียปรีตรที่พระสงฆ์ใช้สวดในปัจจุบัน เป็นบทย่อที่ บูรพาจารย์ได้นำเอาคาถานมัสการพระพุทธเจ้าในอดีตที่ท้าวเวสสุวรรณแสดงไว้ เฉพาะพระพักตร์พระพุทธองค์ มาอ้างเป็นสักกิริยา ให้เกิดเป็นอนุภาพในการ คุ้มครอง ป้องกัน รักษา ตามคำของท้าวจตุโลกบาล ถ้าอมนุษย์ตนใดเบียดเบียน ผู้ที่เจริญอาณานาถียปรีตรให้ได้รับความลำบาก อมนุษย์ตนนั้นก็จะได้รับการ ลงโทษจากเหล่าเทพทั้งหลาย

อาถรรพณ์ปริตร

วิปัสสิสสะ นะมัตถุ
 สิจิสสะปิ นะมัตถุ
 เวสสะภุสสะ นะมัตถุ
 นะมัตถุ กะกุสันธัสสะ
 โภณะกะมะนัสสะ นะมัตถุ
 กัสสะปัสสะ นะมัตถุ
 อังคีระสัสสะ นะมัตถุ
 โย อิมัง ธรรมะเทเสสิ
 เย จาปิ นิพพุตตา โลก
 เต ชะนา อะปิสุณา
 หิตัง เทวะมะนุสสานัง
 วิชชาจะระณะสัมปันนัง
 วิชชาจะระณะสัมปันนัง

จักขุมันตัสสะ สิริมะโต
 สัพพะภูตานุกัมปิโน
 น้หาคะกัสสะ ตะปัสสิโน
 มาระเสน่ปปะมัททิโน
 ฬร่าห์มะณัสสะ วุสีมะโต
 วิปปะมุตตัสสะ สัพพะธิ
 สักกะยะปุตตัสสะ สิริมะโต
 สัพพะทุกขาปะนุทธะนัง
 ยะถาภูตัง วิปัสสิสุง
 มะหันตา วีตะสาระทา
 ยัง นะมัสสันติ โคตะมัง
 มะหันตัง วีตะสาระทัง
 พุทัง วันทามะ โคตะมันติ ฯ

บทอังคฺลิมาลปริตร

อังคฺลิมาลปริตรนี้ เป็นปริตรที่กล่าวถึงสักกิริยาของพระองค์คุลิมาลเถระ เชื่อกันว่าจะช่วยคุ้มครองผู้สวดให้แคล้วคลาด ปลอดภัย ประสบแต่ความสุข ความเจริญสวัสดิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงมีครรภ์ใกล้จะคลอด หากได้สวด หรือเพียงได้ฟัง ก็จะช่วยคลอดง่าย มีความปลอดภัยสวัสดิ์ทั้งตัวเองและลูก ในครรภ์

อังคฺลิมาลปริตร

ยะโตหัง ะคะคินิ ะริยาเย ชาติยา ชาโต, นาภิซานามิ สัจจิจจะ ปาณัง
ชีวิตา โวโรเปตา ฯ เตนะ สัจจนะ โสตถิ เต โหตุ โสตถิ คัพภัสสะ ฯ

บทโพชฌังคปริตร

โพชฌังคปริตร เป็นปริตรที่โบราณจารย์นำเอาโพชฌังคสูตร ทั้ง ๓ สูตร คือ ๑. มหากัสสปโพชฌังคสูตร ๒. มหาโมคคัลลานโพชฌังคสูตร ๓. มหาจุนทโพชฌังคสูตร มาประพันธ์เป็นคาถา เรียกว่า โพชฌังคปริตร โดยน้อมเป็นสักกิริยา เพื่อให้ปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บเกิดเป็นความสุขสวัสดิ์

เนื้อหาโพชฌังคสูตรทั้ง ๓ นั้น กล่าวถึงหลักธรรมที่ทำให้พระพุทธรูปตรัสรู้ ๗ ประการ คือ ๑. สติ ความระลึกได้ ๒. ธัมมวิจยะ การเลือกเฟ้นธรรม ๓. วิริยะ ความเพียร ๔. ปีติ ความอิ่มใจ ๕. ปัสสัทธิ ความสงบ ๖. สมาธิ ความตั้งใจมั่น ๗. อุเบกขา ความวางเฉย

โบราณจารย์ได้นำเอาโพชฌังคสูตรทั้ง ๓ นี้ มาประพันธ์เป็นคาถาสำหรับเจริญภาวนา โดยอ้างเป็นสักกิริยา เพื่อให้พระปริตร เป็นธรรมโอสถ บังเกิดพุทธานุภาพ ขจัดโรคร้ายไข้เจ็บให้อันตรธานหายไป เกิดเป็นความสุขสวัสดิ์ ภายหลังได้เกิดความนิยมว่า เมื่อเจ็บป่วย ไม่สบาย ก็จะสวดโพชฌังคปริตร ซึ่งเป็นทั้งโอสถ เป็นทั้งมนต์ เมื่อมีผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเจ็บป่วย เป็นไข้หนัก ก็จะนิมนต์พระสงฆ์มาสวดโพชฌังคปริตรให้ฟัง หรือไม่ลูกหลานก็จะสวดโพชฌังคปริตรให้ฟัง แม้ในงานทำบุญอายุ พระสงฆ์ก็จะสวดพระปริตรบทนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครอง ป้องกัน ไม่ให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บและให้มีอายุยืน ผู้ไม่ต้องการเจ็บป่วย และปรารถนาความเป็นผู้มีอายุยืน โดยปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บ จึงควรเจริญโพชฌังคปริตรตามแบบอย่างพุทธสาวก

โพชฌังคปริตร

โพชฌังโค สะติสังขาโต
วิริยัมปีติปัสสัทธิ-

สมาธูปเอกะโพชฌังคา
มุนินา สัมมะทักขาทา
สังวัตตันติ อะภิญญาเย
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

เอกัสมิง สมะเย นาโถ
คิลานะ ทุกขิตะ ทิสฺวา
เต จะ ตัง อะภินันทิตฺวา
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

เอกะทา ธัมมะราชาปี
จุนทัตถะเรนะ ตัญญูวะ
สัมโมทิตฺวา จะ อาพาธา
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
ปะหีนา เต จะ อาพาธา
มัคคาหะตะกิเลสา วะ
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

ธัมมานัง วิจะโย ตะธา
โพชฌังคา จะ ตะธาปะเร
สัตเตเต สัพพะทัสสินา
ภาวิตา พะหุสีกะตา
นิพพานายะ จะ โพธิยา
โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ
โมคคัลลันญจะ กัสสะปัง
โพชฌังเค สัตตะ เทสะยิ
โรคา มุจจิงสุ ตังขะณ
โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ
เคลัญญะนาภิปิโธ
ภะณาเปตฺวานะ สาทะรัง
ตัมहा วุฏฐาสิ ฐานะโส
โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ
ติณณันนัมปิ มะเหลสีนัง
ปัตตานุปัตตติธัมมะตัง
โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา ฯ

บทอภยปริตร

อภยปริตร เป็นคาถาแห่งการให้อภัยและอโหสิกรรมในเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในชีวิตและสังคม เนื้อหาของบทอภยปริตรกล่าวถึงการตั้งจิต น้อมเอาอานุภาพแห่งคุณพระรัตนตรัยช่วยบำบัดปิดเป่าล้างร้าย อันเกิดจากสิ่งที่ไม่สบายใจ บาปเคราะห์ที่ฝังร้ายและสิ่งอันเป็นอุปมงคลทั้งหลายทิ้งปวง ให้พินาศไป

อภยปริตร

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
 โย จามะนาโป สะกณัสสะ สัทโท
 ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
 พุทธานุภาเวนนะ วินาสะเมนตุ ฯ
 ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
 โย จามะนาโป สะกณัสสะ สัทโท
 ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
 ธัมมานุภาเวนนะ วินาสะเมนตุ ฯ
 ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
 โย จามะนาโป สะกณัสสะ สัทโท
 ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
 สังฆานุภาเวนนะ วินาสะเมนตุ ฯ

บทสักัถ์ว่า

บทที่น้อมนำคุณพระรัตนตรัยเพื่อให้เกิดเป็นธรรมโอสถ ขจัดทุกข์โศกโรคภัย

สักัถ์ว่า พุทธระระตะนัง	โอสถัง อุตตะมัง ะรัง
หิตัง เทวะมะนุสสานัง	พุทเธเตเชนะ โสตถินา
นัสสันตูปัททะวา สัพเพ	ทุกขา วุปะสะเมนตุ เต
สักัถ์ว่า ัมมะระตะนัง	โอสถัง อุตตะมัง ะรัง
ปะริพาหุปะสะมะนัง	ัมมะเตเชนะ โสตถินา
นัสสันตูปัททะวา สัพเพ	ภะยา วุปะสะเมนตุ เต
สักัถ์ว่า สังฆะระตะนัง	โอสถัง อุตตะมัง ะรัง
อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง	สังฆะเตเชนะ โสตถินา
นัสสันตูปัททะวา สัพเพ	โรคา วุปะสะเมนตุ เต ฯ

บทนัตถิ เม

บทที่น้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย อ่างเป็นสัจวาจา เพื่อให้เกิดชัยมงคล

นัตถิ เม สระระณัง อัญญัง	พุทโธ เม สระระณัง ะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง
นัตถิ เม สระระณัง อัญญัง	ัมโม เม สระระณัง ะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง
นัตถิ เม สระระณัง อัญญัง	สังโฆ เม สระระณัง ะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ

บทยังกัญจิ

บทที่น้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นรัตนะที่มีพลาณภาพ สูงสุดกว่า
รัตนะทั้งมวลในโลก เพื่อให้เกิดความสวัสดีมงคล

ยังกัญจิ ระตะนัง โลก	วิชชะติ วิวิธัง ปุณฺ
ระตะนัง พุทธะสะมัง นัตถิ	ตัสส์มา โสตถิ ภาวันตุ เต
ยังกัญจิ ระตะนัง โลก	วิชชะติ วิวิธัง ปุณฺ
ระตะนัง ธัมมะสะมัง นัตถิ	ตัสส์มา โสตถิ ภาวันตุ เต
ยังกัญจิ ระตะนัง โลก	วิชชะติ วิวิธัง ปุณฺ
ระตะนัง สังฆะสะมัง นัตถิ	ตัสส์มา โสตถิ ภาวันตุ เต ฯ

บทมงคลจักรวาลใหญ่

คำว่า “มงคลจักรวาล” ซึ่งเป็นนามของมนต์บทนี้นั้น เป็นชื่อของจักรวาลที่เราอยู่อาศัยนี้ ด้วยว่าจักรวาลนั้นมีหลายจักรวาลด้วยกัน แต่สำหรับจักรวาลนี้เรียกว่า “มงคลจักรวาล” เพราะเป็นจักรวาลที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ ทรงแสดงธรรมสั่งสอนเวไนยสัตว์ และเสด็จดับขันธปรินิพพานอยู่ในจักรวาลนี้ ดังนั้น จักรวาลนี้จึงเรียกว่า “มงคลจักรวาล” คือเป็นจักรวาลที่รวมอยู่แห่งสรรพมงคลอันสูงสุดทั้งสิ้น

ในมงคลจักรวาลใหญ่นี้ ในตอนต้นและตอนกลาง ได้ประมวลและอัญเชิญพระคุณสมบัติของพระพุทธเจ้าทั้งหมด ซึ่งเป็นมงคลอันวิเศษ และอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งหมด ให้ช่วยอภิบาลรักษา บันดาลให้เกิดสิริสุขทุกประการ กำจัดทุกข์โศกโรคภัยอุปัทวันตรายให้พินาศไป ในตอนท้ายก็ขออานุภาพของเทพยดาช่วยตามรักษาอีกด้วย

มงคลจักรวาลใหญ่

สิริธิติมะติเตโฆชะยะสิทธิมะหิทธิมะหาคุณาปะริมิตะปุญญาธิการัสสะ
 สัพพันตะรายะนิวาระณะสะมัตถัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธานุภา
 วัตติงสะมะหาปุริสะลักขะณานุภาเวนะ อะสีตยานุพัญญะชานานุภาเวนะ
 อัญจัตตะระสะตะมังคะลานุภาเวนะ ฉัพพะณะรังสียานุภาเวนะ เกตุมาลานุภาเวนะ
 ทะสะปะระมิตานุภาเวนะ ทะสะอุปะปะระมิตานุภาเวนะ ทะสะปะระมัตถะ-
 ปาระมิตานุภาเวนะ สีละสะมาธิปัญญานุภาเวนะ พุทธานุภาเวนะ ธรรมานุภาเวนะ
 สังฆานุภาเวนะ เตชานุภาเวนะ อิทธานุภาเวนะ พะลानุภาเวนะ เญยยะธัมมา-
 นุภาเวนะ จะตฺราสีติสะหัสสะธัมมิกขันธานุภาเวนะ นะวะโลกุตตะระธัมมานุภาเวนะ
 อัญจังกิกะมัคคานุภาเวนะ อัญจฐะสะมาปัตติยานุภาเวนะ ฉะพะภิญญานุภาเวนะ
 จะตฺสัจจะญาณานุภาเวนะ ทะสะพะละญาณานุภาเวนะ สัพพะญญุตตะญาณานุ-
 ภาเวนะ เมตตากะรุณามุทิตาอุเปกขานุภาเวนะ สัพพะปะริตตานุภาเวนะ
 ระตะนัตตะยะสะระณานุภาเวนะ ตฺยหัง สัพพะโรคะโสภุปัตตะวะทุกขะ-
 โทมะนัสสุปายาสา วินัสสันตุ สัพพะอันตะรายาปิ วินัสสันตุ สัพพะสังกัปปา
 ตฺยหัง สะมิชฉันตุ ทีฆายุตตา ตฺยหัง โทตุ สะตะวัสสะชีเวนะ สะมังคิโก โทตุ
 สัพพะทา อากาสะปัพพะตะวะนะภูมิกังคามาสะมุททา อารักขะกา เทวะตา
 สะทา ตุมเห อะนุรักขันตุ ฯ

บทรัตนตยัปภาวากิยาจนคาถา

รัตนตยัปภาวากิยาจนคาถา เป็นคาถาที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น โดยขออานุภาพพระศรีรัตนตรัยอันบริสุทธิ์ ประเสริฐ ได้กำจัดอุปสรรคอันตราย บันดาลความสมบูรณ์ ความสุขสวัสดิ์ให้เกิดมีแก่สยามประเทศ และขอเทวานุภาพให้คุ้มครองรักษาอีกด้วย

รัตนตยัปภาวากิยาจนคาถา

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
 มหาสังฆัง ปะโพเธสิ
 พุทโธ ธัมโม สังโฆ จาติ
 อัญญะมัญญาวิโยคา วะ
 พุทโธ ธัมมัสสะ โพเธตา
 สังโฆ จะ สาวะโก พุทธัสสะ
 วิสุทัง อุตตะมัง เสฏฐัง
 สังวัตตะติ ปะสันนัง
 สัมมา ปะฏิปัชชันทานัง
 วิสุทธิ สัพพะกัเลเสหิ
 นิพพานัง ปะระมัง สุญญัง
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

อุตตะมัง ธัมมะมัชณะคา
 อิจเจตัง ระตะนัตตะยัง
 นานาโหนดัมปิ วัตถุโต
 เอกิภูตัมปะนัตตะโต
 ธัมโม สังฆะนะ ธาโรโต
 อิจเจกาพัทธะเมวิทัง
 โลกัสมิง ระตะนัตตะยัง
 อัตตะโน สุทธิกามินัง
 ปะระมาเยะ วิสุทธิยา ฯ
 โหติ ทุกเขหิ นิพพุติ
 นิพพานัง ปะระมัง สุขัง
 สุวัตถิ โหตุ สัพพะทา ฯ

ระตะนัตตะยานุภาเวนะ
 อุปัทวันตะรายา จะ
 มา กะทาจิ สัมมุสิงสุ
 อาโรคิยะสุขัญญะจะ
 ตัพพัตถุนัญญะจะ สัมปัตติโย
 ภาวันตุ สัมปะวัตตันตุ
 เต จะ รัฏฐัญญะจะ รักขันตุ
 สยามานัง รัฏฐะปาสิหิ
 สิทธะมัตถุ สิทธะมัตถุ
 เอตัสมิง ระตะนัตตะยัสมิง

ระตะนัตตะยะเตชะสา
 อุปะสัคคา จะ สัพพะโส
 รัฏฐัง สยามานะเมวิทัง
 ตะโต ทีฆายุตานิ จะ
 สุขัง สัพพัตถะ โสตถิ จะ
 สยามานัง รัฏฐะปาสิหัง
 สยามะรัฏฐิกะเทวะตา
 ัมมามิเสหิ ปุชิตา
 สิทธะมัตถุ อิหัง ณะลัง
 สัมปะสาทะนะเจตะโส ฯ

บทสุขาภิยาจนคาถา

สุขาภิยาจนคาถา เป็นคาถาที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฉิม) วัดโมลี-
 โลกยาราม แต่งขึ้น โดยอ้างอิงอนุภาพพระปริตรที่ได้สวดสาธยายแล้วนั้น เพื่อให้
 เกิดความสุขสิริสวัสดิ์ในราชตระกูล ขอให้เทพยดาทั้งมวลคุ้มครองรักษา ให้ฝน
 ตกต้องตามฤดูกาล เกิดความผาสุกร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งมวล

สุขาภิยาจนคาถา

ยัง ยัง เทวะมนุสสานัง	มังคะลัตถายะ ภาสิดัง
ตัสสะ ตัสसानุภาเวนะ	โหดุ ราชะกุลเล สุขัง
เย เย อารักขะกา เทวา	ตัตถะ ตัตถาธิวาสิโน
อิมินา ธิมมะทานะเนนะ	สัพเพ อัมเหติ ปุชิตา
สะทา ภัทรานิ ปัสสันตุ	สุขิตา โหนตุ นิพภะยา
อัปปะมัตตา จะ อัมहेสุ	สัพเพ รักขันตุ โน สะทา
ยัญจะ โน ภาสะมานะเหติ	กุสะลัง ปะสุตัง พะหุง
ตันโน เทวานุโมทนต์	จิรัง ติฏฐันตุ สาตะตัง
เย วา ชะลาพุชฌณะชา	สังเสทะโซปะปาติกา
อะเวรา โหนตุ สัพเพ เต	อะนีฆา นิรุปัททะวา
ปัสสันตุ อะนะวัชชานิ	มา จะ สาวัชชะมาคะมา
จิรัง ติฏฐะตุ โลกัสสิมิง	สัมมาสัมพุททะสาสะนัง
ทัสเสนตัง โสตะวันตุนัง	มัคคัง สัตตะวิสุทธิยา
ยาระ พุทโธติ นามัมปิ	โลกะเชฏฐัสสะ สัตถุโน
สัมมาเทสิตะธิมัสสะ	ปะวัตตะติ มะเหสิโน
ปะสันนา โหนตุ สัพเพปิ	ปาณิโน พุททะสาสะเน
สัมมา ธารัง ปะเวจฉันโต	กาเล เทโว ปะวัสสะตุ
วุทฒิภาวายะ สัตตานัง	สะมิทัง เนตุ เมทะนิง
มาตา ปิตา จะ อัตระชัง	นิจัจจ รักขันติ ปุตตะกั
เอวัง ธิมเมนะ ราชาโน	ปะชัง รักขันตุ สัพพะทา ฯ

บทประมุขินีนาถาภิติปสัทธิวรทานคาถา

ประมุขินีนาถาภิติปสัทธิวรทานคาถา เป็นคาถาที่มหาเถรสมาคมแต่งถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงสถิตในพระราชสถานะ “แม่ของแผ่นดิน” ทรงเป็นศูนย์รวมน้ำใจภักดี ทำให้เกิดความกลมเกลียวพร้อมเพรียงนำพาประเทศไทยให้วิวัฒนาการ เอกราช อภิบาลรักษาประเทศชาติให้ยั่งยืนสถาพร ด้วยเดชานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ขอทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงปราศจากโรครันตราย นิราศร้างห่างภัยพิบัติอุปัทวทุกข์ ทรงเจริญพระพรณ สุข พล ทุกประการ เสด็จสถิตเป็นมิ่งขวัญอันมั่นคงในดวงใจไทยไปตราบกาลนาน

ประมุขินีนาถาภิติปสัทธิวรทานคาถา

ประมุขินีนาถา	สิริกิติ มหายุทธา
บุญญาธิการสัมปนา	ทัษยานัง สิริวัฑฒะกา
ธัมมิกา ธิติสัมปนา	สัพพะทา ทีฆะทัสสินี
สัมพุทธะสาสะเนยวะ	ติพพะสัทธา ปะสาทิกา
สัมพุทธะมามะกา อัคคา	ภียโย ตัง อุปะถัมภะติ
ทุกขัปปัตเต จะ นิตทุกขะ	ภะยัปปัตเต จะ นิตภะเย
สัพพะทัษเยปี กาทะติ	มะหาการุญญะเจตตะสา
เมตโตทะเกณะ โตเสติ	ขัมเม เทโววะ เมทะนิง
ยัตถะ อัจจาทะกัง โทติ	ตัง กาทะติ สะโมทะกัง
ยัตถะ อัปปาทะกัง โทติ	ตัง กาทะติ ปะโหนะกัง

ยัง ยัง ภาวะติ ภูมินทา
 เย อุปายา กะตา โหนติ
 สัพเพ เต รัฏฐะวาสิโน
 สัมมาอาชีวะเมเตสัง
 ภियो ผาสุวิหารายะ
 สิปปะอาชีวะเวมฺขณัง
 ตัสมา สัมภาวิตา โหติ
 สัพพะทัยยา อิมาคัมมะ
 เอกะจิตตา สะมັคคา จะ
 รัฏฐัสสะ เอกะรัชชัญจะ
 ประระมะราชินีทานิ
 อิติเส มังคะเล กालะ
 ระตะนัตตะยานุภาเวนะ
 ประระมะราชินี เสฏฐา
 ทีฆายุกา อะโรคา จะ
 วัณณูปเตตา พะลูเปตา
 อันตะรายูปะสັคคา จะ
 จินติตา สัพพะจินตานิ
 จิรัง รัชเช ปะติฏฐาตุ
 เต ปุตตะธิตุนัตตาโร
 ทัยยิกา จะ มะหามัจจา
 ทัยยะชาติ วิโรเจตุ
 อิทัง ปโปปตุ เวปุลลัง
 จิรัง โลเก ปะติฏฐาตุ

ตัง ตัง สุขัง ปะกุกพะเต
 ภาสิตา จาปิ จินติตา
 สุขัตถายะ ปะวัตตะเร
 วิเนติ อุปะถัมภะติ
 ณะนาคะมังนุพฺพุตุง
 กะเรติ อะนุกัมปะกา
 ปะชายะ มาตุฐานิยา
 สันตัมคคานุสาสะกัง
 รัฏฐัง วัชเฒนติ สัพพะโส
 ธัมมะนุญญัญจะ รักขะเร
 สัตตาสีตีสะมายุกา
 เหมสสา ะระมะมังคะลัง
 ระตะนัตตะยะเตชะสา
 ทัยยิกานัง มะหาคุณา
 นิททุกขา อะกุกโตภะยา
 สุขิตา โหตุ สัพพะทา
 วินัสสันตุ จุปฺพทะวา
 ปะริปุเรตุ สัพพะโส
 ปะติฏฐา ทัยยะวาสิโน
 ญาติสาลอหิตา จิเม
 สุขิตา โหนตุ สัพพะทา
 สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
 วิรุพหิง จุตตะริง สะทา
 สัมมาสัมพุทฺธะสาสะนันติ ฯ

บทมหาขีราลังกรณาภิติปสัทธวาทานคาถา

เป็นคาถาถวายราชสดุดีและถวายพระพรชัยมงคลแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ที่มหาเถรสมาคม ให้รจนาขึ้นเนื่องในโอกาสที่ทรงรับการทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์จากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และคณะสงฆ์พร้อมทั้งประชาชนชาวไทยจะประเดิมสวดถวายเป็นการเฉลิมพระราชสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลเพื่อพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมสุขสิริสวัสดิ์ ในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาปีแรกแห่งรัชกาลปัจจุบัน

มหาขีราลังกรณาภิติปสัทธวาทานคาถา

มะหาวะขีราลังกระระโณ	สัยามานัง ัฒมะชัตติโย
มหาปุญโญ มหาปัญโญ	มหาเตโช มหายะโส
สัมพุทธะมามะโก อัคโค	ชินะจักกุปะถัมมะโก
สะวีริโย สะมุสสาโท	ทีฆะทัสสี วิจักขะโณ
สัยามะวาสีนะมัตถายะ	หิตายะ จะ สุขายะ จะ
สัพพะกิจจานิ กาทเรติ	มะหาการุณิโก ะโร
สัพพะสัง ทุกขะฆาตา จะ	สัพพัตถะ สุขะทายะโก
ตัสมา นะริสสะโร เสฏโฐ	สัยามิกานัง มะโนหะโร
ลักกะโต มานิตो โหติ	ปุชิตो ะระชัตติโย
ระตะนัตตะยานุภาเวนะ	ระตะนัตตะยะเตชะสา

มะหาเวชีราลังกะระโณ
ทีฆายุโก สุชี โทตุ
นิททุกโข จะ อะโรโค จะ
อันตะรายูปะสัคคา จะ
มา กะทาจิ สัมมุสิงสุ
ปโปตุ สัพพะโสตถิณจะ
อิจฉิตัง ปัตถิตัง สัพพัง
จิรัง รัชเช ปะติฏฐาตุ
สัยามะรัฎฐัง วิโรเจตุ
อิทธิง ปโปตุ เวปุลลัง
จิรัง โลกะ ปะติฏฐาตุ

สะหะ สัพเพติ ญาติภิ
มะหัพพะโล มะหิทธิโก
อะเวโร โทตุ นิพพะโย
สัตตอติอุปัททะวา
สัยามะรัฎฐัง จะ ภูปะติง
สัพพัญจะ ชะยะมังคะลัง
ชิปะเมวะ สะมิชณะตุ
สะทา ภัทธานิ ปัสสะตุ
สัพพะสัมปัตตสิทธิยา
วิรุฬหิง จุตตะริง สะทา
สัมมาสัมพุททะสาสะนันติ ฯ

มหาเถรสมาคม

บทเทวดาอุยโยชนคาถา

เทวดาอุยโยชนคาถา เป็นคาถาส่งเทวดา ใช้อัญเชิญเทวดากลับวิมาน เมื่อแรกที่จะเจริญพระปริตร ได้มีการชุมนุมเทวดา หรืออัญเชิญเทวดามา เพื่อฟังการเจริญพระปริตร ซึ่งถือว่าเป็นการแบ่งส่วนบุญไปให้สรรพสัตว์ทุกจำพวก ทุกหมู่เหล่า แม้กระทั่งเทวดา ซึ่งมองไม่เห็นตัวก็แผ่เมตตาจิตไปถึง เนื้อความในตอนแรกของคาถานี้ เริ่มต้นด้วยการแผ่เมตตาจิตไปในหมู่สัตว์ทั้งหลาย ให้พ้นจากทุกข์โศกโรคภัย จากนั้นได้กล่าวเชิญเทวดาให้อนุโมทนา บุญกุศลที่บำเพ็ญมา ซึ่งก็รวมถึงบุญอันเกิดจากการเจริญพระปริตร เพื่อเทวดาจะได้アニสงส์แห่งบุญนั้นด้วย ต่อจากนั้นก็เป็นการแนะนำเทวดาให้เกิดศรัทธาในการให้ทาน รักษาศีลบำเพ็ญภาวนา แล้วเชิญให้เทวดากลับ ต่อจากนั้น ก็ขออานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลาย ให้คุ้มครองรักษา

เทวดาอุยโยชนคาถา

ทุกขัปปัตตา จะ นิตทุกขา	ภะยัปปัตตา จะ นิตภะยา
โสภัปปัตตา จะ นิสโสกา	โหนตุ สัพเพปิ ปาณิน
เอตตาวะตา จะ อัมเหติ	สัมภะตัง ปุญญะสัมปะทัง
สัพเพ เทวานุโมหันตุ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
ทานัง ทะหันตุ สัทธายะ	สีลัง รักขันตุ สัพพะทา
ภาวะนาภิระตา โหนตุ	คัจฉันตุ เทวะตาคะตา ฯ
สัพเพ พุทธา พะลัปปัตตา	ปัจเจกานัญจะ ยัง พะลัง
อะระหันตานัญจะ เตชะนะ	รักขัง พันธามิ สัพพะโส ฯ

บทพุทธชัยมงคลคาถา (พาหุง)

พุทธชัยมงคลคาถา กล่าวถึงพุทธวิธีที่ทรงเอาชนะมาร ๘ ประการ โดยทรงใช้พระพุทธานุภาพอันไม่ก่อเวรภัย ส่งผลให้ผู้แพ้หันมายอมรับนับถือพระองค์ เชื่อกันว่ามีอานิสงส์ให้ผู้สวดประสบชัยชนะเหนือมารทั้งปวง ดุจดั่งพระพุทธเจ้าทรงมีชัยชนะเหนือมารทั้งที่เป็นมนุษย์และอมนุษย์ อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำบทพาหุง (บทต้น) ไปทรงพระราชนิพนธ์แปลเป็นบทฉันทน์ พระราชทานให้นักรบและประชาชนใช้สวดเป็นทำนองสรภัญญะ เพื่ออวยพรให้ประเทศไทยประสบชัยชนะในสงครามโลกครั้งที่ ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ เรียกว่า “ชยสิทธิคาถา”

พุทธชัยมงคลคาถา (พาหุง)

พาหุง สะหัสสะมะภินิมิตเตสาธุธันดัง
 คีรีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
 ทานาธิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ
 มาราดิเรกะมะภิชฌิตะสัพพะรัตติง
 โฆรัมปะนาฬะวะกะมักคะมะถัทธะยักขัง
 ชันตีสุทนต์ะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

นาฬาคีริง คชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง
 ทาวักคิจักกะมะสะนีวะ สุทธารุณันตัง
 เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทธารุณันตัง
 ธาวันตโยชะนะปะถังคฺลิมาละวันตัง
 อิทธิภิสังชะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

กัตถวานะ กัฏฐะมูทะรัง อิวะ คัพภินียา
 จิญญาเย ทูฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเณ
 สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

สัจจัง วิहाเย มะติสัจจะกะวาทะเกตุง
 วาทาภีโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง
 ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

นันทะปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง
 ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต
 อิทธิปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

ทุกคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุตฺถุระหัตถัง
 ฬัระหังมัง วิสุทธิชุตติมิทธิพะกาภิธานัง
 ญานาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

เอตปิ พุทธชยะมังคะละอัญญะคาถา
โย วาจะโน ทินะทีเน สระระเต มะตันที
หิต์วานะเนกะวิวิธานิ จุปัททะวานิ
โมกขัง สุขัง อะธิกะเมยยะ นะโร สะปัญโญ ฯ

บทชยปริตร

ชยปริตร เป็นคาถาสวดเพื่อให้เกิดมีชัยมงคลในการทำพิธีมงคลต่างๆ โดยกล่าวถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าที่มีพระกรุณาเป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ เป็นสัจวาจาให้เกิดชัยมงคลในมงคลพิธี ดังที่พระองค์ได้ทรงชนะมารที่โคนโพธิพฤกษ์ ฉะนั้น

ชยปริตร

มะหาการุณิโก นาโถ
ปุเรตฺวา ปาระมี สัพพา
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
ชะยันโต โพธิยา มูเล
เอวัง ตฺวัง วิชะโย โหหิ
อะปะราชาตีปะปลังเก
อะภิสเสเก สัพพะพุทธานัง

หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
โหตุ เต ชยะมังคะลัง ฯ
สักรยานัง นันทิวฑะโน
ชะยฺสสุ ชยะมังคะเล ฯ
สีเส ปะฐะวิโปกชะเร
อัคร์ปะปัตโต ปะโมหะติ ฯ

สุนัขขั้ตตั้ง สุมังคะลิ่ง
 สุขะโณ สุมุหุตโต จะ
 ปะทักขินัง กายะกัมมัง
 ปะทักขินัง มะโนกัมมัง
 ปะทักขินานิ กัตถวานะ

สุปะภาตัง สุหุฏฐิตัง
 สุกุญฺฐัง ฬรัทมะจาริสุ
 วาจากัมมัง ปะทักขินัง
 ปะณิธี เต ปะทักขินา
 ละภันตตเถ ปะทักขิเณ ฯ

บทภาตฺ สัพพะมังคะลิ่ง

บทที่อ้างอานุภาพพระรัตนตรัยให้เกิดสรรพมงคล เทพยดารักษาให้บังเกิด
 ความสุขสวัสดิ์

ภาตฺ สัพพะมังคะลิ่ง

ภาวะตฺ สัพพะมังคะลิ่ง
 สัพพะพุทธานุภาเวนนะ
 ภาวะตฺ สัพพะมังคะลิ่ง
 สัพพะธัมมานุภาเวนนะ
 ภาวะตฺ สัพพะมังคะลิ่ง
 สัพพะสังฆานุภาเวนนะ

รักขันตฺ สัพพะเทวะตา
 สะทา โสตถิ ภาวันตฺ เต ฯ
 รักขันตฺ สัพพะเทวะตา
 สะทา โสตถิ ภาวันตฺ เต ฯ
 รักขันตฺ สัพพะเทวะตา
 สะทา โสตถิ ภาวันตฺ เต ฯ

บทนักขัตตยักร์

บทที่อ้างอำนาจภาพพระปริตรที่ได้สวดแล้ว ให้กำจัดอุปัทวันตรายและ
บาปเคราะห์ทั้งหลาย

นักขัตตยักร์

นักขัตตยะกร์กะภูตานัง	ปาปคคะหะนิวาระณา
ปะริตตัสสานุภาเวนะ	หันต์วา เตสัง อุปัททะเว ฯ
นักขัตตยะกร์กะภูตานัง	ปาปคคะหะนิวาระณา
ปะริตตัสสานุภาเวนะ	หันต์วา เตสัง อุปัททะเว ฯ
นักขัตตยะกร์กะภูตานัง	ปาปคคะหะนิวาระณา
ปะริตตัสสานุภาเวนะ	หันต์วา เตสัง อุปัททะเว ฯ

พระประวัติ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพระนามเดิมว่า “อัมพร ประสัถยพงศ์” ทรงเป็นลูกชาย คนโตในจำนวนลูก ๙ คนของนายนับ กับนางตาล ประสัถยพงศ์ ประสูติที่บ้านตำบลบางป่า อำเภอมือเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่อาทิตย์ ที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๐

ทรงศึกษาชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนเทวานุเคราะห์ กองบินน้อยที่ ๔ ตำบลโคกกระเทียม อำเภอมือเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จนทรงจบประถมศึกษาปีที่ ๑ และทรงศึกษาต่อ ณ โรงเรียนประชาบาลวัดพเนินพูล ตำบลบางป่า อำเภอมือเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จนทรงสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อ พ.ศ.๒๔๘๐ เมื่อมีพระชนมายุ ๑๓ พรรษา จึงได้ทรงบรรพชา ณ วัดสัตตนารถปริวัตร ตำบลหน้าเมือง อำเภอมือเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยมีพระธรรมเสนาณี (เงิน นนโท) เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อทรงเป็นสามเณร ได้เสด็จไปทรงเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนักของพระอธิการโสทธิสมบัติโต ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ พระศรีธรรมมานุศาสน์ เจ้าคณะอำเภอมือเมือง-บางแพ (ธรรมยุต) ณ วัดตรีญาติ ตำบลพงสวาย อำเภอมือเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ทรงสอบนักธรรมและบาลีประโยคต่างๆ ในสำนักเรียนวัดตรีญาติได้นักธรรมชั้นเอก และเปรียญธรรม ๔ ประโยค

เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๐ ได้ทรงพบกับพระจินตากรมณี (ทองเจือ จินตากรโ) ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานสถาปนาขึ้นเป็น **สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี** ชักชวนให้ทรงเข้ามาพำนักเพื่อทรงศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนักเรียน วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร ครั้นวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้ทรงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ มหาพัทธสีมาวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ทรงได้รับพระสมณฉายาว่า **“อมฺพโร”** มี **สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)** ขณะทรงสมณศักดิ์ที่พระเทพโมลี เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสำนักเรียนวัดราชบพิธ จนทรงสำเร็จเปรียญธรรม ๖ ประโยค

ต่อมาได้ทรงสมัครเข้าศึกษา ณ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในปัจจุบัน) ทรงเป็นนักศึกษารุ่นที่ ๕ ทรงสำเร็จปริญญา “ศาสนศาสตรบัณฑิต” เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๐ ต่อมา พ.ศ.๒๕๐๙ ได้ทรงเข้ารับการอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ ทรงเป็นพระธรรมทูตรุ่นแรก หลังจากทรงสำเร็จหลักสูตรการอบรมพระธรรมทูตแล้ว ใน พ.ศ.๒๕๑๐ ได้เสด็จไปทรงศึกษาต่อระดับปริญญาโท ณ มหาวิทยาลัยพาราณสี (Banaras Hindu University) สาธารณรัฐอินเดีย จนทรงสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๒

ทรงเอาพระทัยใส่รับพระภารธุระบุกเบิกกิจการพระธรรมทูตมานับแต่ยุคแรกเริ่ม ทรงเป็นหัวหน้าคณะเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่นครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้เสด็จไปประทับ ณ วัดพุทธรังษีสแตนมอร์ นครซิดนีย์ เพื่อทรงปฏิบัติศาสนกิจด้านการเผยแผ่ อันเป็นช่วงเวลาที่มี **สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร** ขณะทรงดำรงพระราชอิสริยยศที่ **สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราช-**

กุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษา ณ วิทยาลัยการทหารตันทรูน กรุง
แคนเบอร์รา เครือรัฐออสเตรเลีย พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญ
พระราชกุศลและทรงสนทนาธรรม ณ วัดพุทธรังษีสแตนมอร์อยู่เป็นประจำ เป็น
ปฐมเหตุให้ทรงพระราชศรัทธาเลื่อมใสในสมเด็จพระสังฆราชมานับแต่ยังทรง
ดำรงสมณศักดิ์ที่ **พระปริยัติกวี**

สมเด็จพระสังฆราช ทรงรับพระภาระธุระในด้านการปกครอง ด้วยความ
เอาพระทัยใส่ในสรรพกิจอย่างใกล้ชิด ทรงเป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบและ
ถึถ้วนสุขุมคัมภีรภาพทำให้กิจการทั้งมวลที่ทรงบริหารจัดการเป็นไปอย่างเรียบร้อย
ทรงยังเห็นอุบายโกศลในการบริหารพระศาสนกิจ โดยวิธีจัดสรรบุคลากร
ภายใต้พระสมณานัติให้ดำรงอยู่ตามบทบาทและหน้าที่ที่เหมาะสม อันจะช่วย
สนองพระภารกิจให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังมีตำแหน่งหน้าที่
บางประการที่ทรงดำรง อาทิ **เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ประธาน
กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต แม่กองงานพระธรรมทูต
ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔-๑๕ (ธรรมยุต) ประธานกรรมการคณะธรรมยุต
พระอุปฌาย์ นายกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรม-
ราชูปถัมภ์ ฯลฯ**

ทรงเป็นกรรมการสนามหลวงแผนกธรรมและแผนกบาลี จัดการศึกษา
พระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ทั้งปวงในราชอาณาจักร ตลอดจนจัดการธรรม
ศึกษาสำหรับฆราวาส ทรงพระเมตตาต่อการศึกษาของกุลบุตร จึงทรงรับ
โรงเรียนวัดราชบพิธไว้ในพระอุปถัมภ์สืบต่อมาจากพระบูรพาจารย์ทุกยุค ใน
ระดับอุดมศึกษา สมเด็จพระสังฆราชผู้ทรงเป็นศิษย์เก่าและเคยทรงเป็นอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ก็ทรงเอาพระทัยใส่พระภาระธุระบริหาร
กิจการของมหาวิทยาลัยให้รุ่งเรืองไพบูลย์ยิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันทรงดำรงตำแหน่ง
นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นประธานควบคุมดูแลการบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะวัดราชบพิธ ซึ่งเป็นพระอารามประจำรัชกาลที่ ๕ ด้วยพระอุตสาหวิริยภาพมาโดยตลอด ทำให้พระอารามมีความสง่างามมั่นคงเป็นที่เฉลิมพระราชมหาราชแห่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ และเป็นที่ยกย่องปฏิบัติธรรมบำเพ็ญศาสนกิจของบรรพชิตและคฤหัสถ์ทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกได้อย่างสมพระบรมราชปณิธาน นอกจากวัดราชบพิธอันเป็นที่ประทับและที่พำนักของพระบูรพาจารย์และของพระองค์แล้ว ยังทรงพระกตัญญูกตเวทิตาธรรมต่อสำนักอันเป็นที่เคยทรงศึกษาเล่าเรียนและประทับเมื่อครั้งทรงพระเยาว์ จึงทรงเป็นประธานจัดหาทุนซ่อมแซมอุโบสถ สร้างศาลาการเปรียญ กุฏิ และเสนาสนะต่างๆ ของวัดตรีญาติ จังหวัดราชบุรี ซึ่งเคยทรงศึกษาพระปริยัติธรรม ณ ที่นั่น รวมถึงวัดอื่นๆ ตามที่ทรงรับไว้ในพระอุปการะอีกหลายแห่ง

ทรงอุปการะกิจการสาธารณสงเคราะห์มหาชนไว้เป็นอันมาก เช่น โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มูลนิธิสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) และมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

นอกจากพระปฏิบัติด้านคันถธุระที่ทรงบำเพ็ญไว้ด้วยดีแล้ว ยังทรงพอพระทัยในวัตรปฏิบัติทางวิปัสสนากรรมฐาน โปรดที่จะเสด็จไปทรงบำเพ็ญสมณธรรมร่วมกับพระภิกษุฝ่ายอรัญวาสีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่เสมอ โดยเฉพาะกับพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ซึ่งทรงเคารพนับถือเป็นพระอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ทำให้ทรงสนิทสนมคุ้นเคยกับพระวิปัสสนาจารย์และพระภิกษุผู้บำเพ็ญสมณธรรมสายพระกรรมฐานสืบมาตราบจนปัจจุบัน

สมเด็จพระสังฆราช ทรงครองเนกขัมมปฏิบัติพาพรหมจริยาภิรัตอย่างบริบูรณ์ ปราศจากข้อสงสัยเคลือบแคลง พระองค์มีพระอุปนิสัยเรียบง่ายอ่อนโยน สมถะ สันโดษ เรียบง่าย มกน้อย ไม่ทรงหลงใหลในยศและ

ลาภสักการะ ไม่โปรดลักษณะหรรษาฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ไม่มีพระประสงค์ด้านการ ตกแต่งประดับประดาที่ประทับและบรรดาสถาปัตยกรรม ด้วยวัตถุอนามาสหรือ ของวิจิตรอลังการ ไม่โปรดใช้สอยสิ่งของที่มีรูปแบบและสีสันฉูดฉาดบาดตาเกิน สมณสาธูป ทรงถือข้อวัตรปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ทรงเอา พระทัยใส่กวดขันพระภิกษุสามเณรในปกครอง ให้วางตนภายในกรอบของ พระธรรมวินัยดุจเดียวกับที่ทรงวางพระองค์ ทรงบริหารพระเดชและพระคุณ อย่างได้ดุลยภาพลงตัว แม้จะทรงเข้มงวดกวดขันในพระธรรมวินัยกับพระภิกษุ สามเณร แต่ก็เป็นไปด้วยน้ำพระทัยเปี่ยมด้วยพรหมวิหารธรรม

สมเด็จพระสังฆราช มีพระคุณลักษณะเด่นอีกประการคือทรงมีจริยาการ สดใสเบิกบาน ทรงแยมพระสรวลละไมเป็นนิตย์ โปรดมีพระปฏิสันถารโอภา ปราศรัยกับผู้คนทั่วไปทุกชั้นทุกวัย ไม่มีพระอาการบั้นปึงไว้พระยศ ไม่วาง พระรัศมีข่มผู้ใดด้วยพระมานะถือพระองค์ เป็นที่ซาบซึ้งชื่นใจของผู้มีโอกาสได้ ฝ้าใกล้ ต่างสัมผัสถึงพระเมตตาการุณยธรรมอันไพศาลได้โดยง่าย

ทรงได้รับพระราชทานพระมหากรุณาจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทร- มหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงตั้ง เลื่อน และสถาปนาสมณศักดิ์ ให้ไพบูลย์อภังกามในสมณฐานันดรเรื่อยมา นับแต่พระปริยัติกวี ถึงที่สมเด็จพระ มหามุนีวงศ์ ใน พ.ศ.๒๕๕๒

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธ- มามกะและอัครศาสนูปถัมภก ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการสถาปนาฐานันดร- ศักดิ์ และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้ทรงรับเป็นพระราชภาระธุระในการ พิทักษ์รักษาพระบวรพุทธศาสนา อันหมายรวมถึงกิจการคณะสงฆ์ ให้ดำรง คงมั่นไพบูลย์ในสยามรัฐสีมาตลอดมานับแต่โบราณสมัย

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จผ่าน พิภพสืบสนองสมเด็จพระบรมชนกาธิราช เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๑๐

แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เป็นพระประมุขแห่งราชอาณาจักร เสด็จดำรงพระราชสถานะทุกประการตารัฐธรรมนูญแล้ว ทรงดำเนินพระราชกรณียกิจด้านพระพุทธศาสนา เยี่ยงสมเด็จพระบรมมหาราชจักรีราชในพระราชกรณียกิจด้านพระพุทธศาสนา สืบไป นับเป็นมิ่งขวัญหลักชัยของสรรพชีวิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ในรัฐสีมามหานคร

โดยที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราขึ้นในรัชกาลปัจจุบัน มีความตามมาตรา ๗ ระบุว่า “พระมหากษัตริย์ ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง และให้นายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ” ปราบกฎแจ้งชัดว่า สมเด็จพระมหากษัตริย์เจ้าจักได้ทรงรับพระราชภาระธุระในการพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์แก่กิจการคณะสงฆ์โดยตรงตามพระบรมราชวินิจฉัย สอดคล้องสมนัยโบราณขัตติยราชনীติ

ด้วยอานุภาพพระราชศรัทธา เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีพระราชโองการโปรดสถาปนาให้ **สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)** เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรรมการมหาเถรสมาคม แม่กองงานพระธรรมทูต นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ฯลฯ ดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายกพระองค์แรกในรัชกาลปัจจุบัน เป็น **สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์** ปราบกฎพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

**สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก
ตรีปิฎกธราจารย์ อัมพรภาสิธานสังฆวิสุต
ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต
วชิราลงกรณนริศรปลัสนาภิสิตประกาศ วิสารถนาถธรรมทูตาทิวิฑู
ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒน์
พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลลีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร
ชินวรมหามนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร
สมเด็จพระสังฆราช**

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีสถาปนา
สมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตน-ศาสดาราม เมื่อวันที่ ๑๒
กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๐

ครั้นวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๐ อันเป็นมงคลสมัยพระชนมายุ
๙๐ พรรษา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดตั้งการบำเพ็ญพระราช-
กุศลฉลองพระชนมายุ ๙๐ พรรษา สมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถ
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พร้อมด้วยพระราชทานน้ำสงฆ์ด้วยพระมหาสังข์
ทักษิณาวัดเป็นกรณีพิเศษ พร้อมด้วยราชสักการะพิเศษ คือพัดแฉกงาพิเศษ
ประดับพลอย โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทน
พระองค์นับเป็นพระเกียรติยศอันยิ่งใหญ่ที่พระราชทานจำเพาะด้วยพระราชศรัทธา

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์นี้ ทรงเป็นคารวสถานของพระมหากษัตริย์
และพระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนมหาชนทุกหมู่เหล่า ด้วยทรงมีมหาเถรกรรม-
ธรรม มั่นคงในพรหมจรรย์ ทรงสมบุรณ์บริสุทธิ์ด้วยพระกิตติประวัติอัน
ปราศจากมลทินโทษ ทรงถึงพร้อมด้วยพระสุขุมธรรมคัมภีรญาณในฝ่ายคันถธุระ

ในขณะที่เดียวกันก็ทรงใฝ่พระทัยในวิปัสสนาธุระเป็นอย่างเอก ทรงพระจริยาการ
เรียบร้อยประณีตทุกพระอิริยาบถสมสมณसारูป ทรงผูกประสานน้ำใจสนิทสนม
กลมเกลียวเกื้อกูลกิจการพระศาสนา โดยไม่ทรงเลือกคณะนิกายฝ่ายหมู่ ทรงวาง
พระองค์อยู่ด้วยพระเมตตาธรรมและพระอุเบกขาธรรมสม่ำเสมอ มิทรงไว้
พระยศถือพระองค์ ทรงพระวิริยะในเนกขัมมปฏิบัติทาน่าเลื่อมใส ทรงเปี่ยมด้วย
น้ำพระทัยอารีละมุนละม่อม พรั่งพร้อมด้วยพระการุณยธรรมเยือกเย็น เป็นที่
สัมผัสซึ่งได้ในหมู่พุทธบริษัทผู้เคยได้เฝ้า ทรงเอาพระทัยใส่สืบสานปณิธานของ
พระมหาเถระในอดีต เพื่อธำรงพระบวรพุทธศาสนา สมควรแล้วที่จักได้ทรง
พระสมณฐานันดรรุ่งเรืองไพโรจน์สูงสุดในพุทธจักร เป็นที่เฉลิมพระราชาศรัทธา
ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ และเป็นหลักชัยของ
พุทธบริษัทไทยสืบไป.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มхамกุฎราชวิทยาลัย
๑๒๙ หมู่ ๓ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
ฝ่ายผลิต โทร. ๐-๒๘๐๐-๒๓๗๓-๔

